
JAARVERSLAG

STUDIECENTRUM
OORLOG EN MAATSCHAPPIJ

2021 - 2022

JAARVERSLAG 2021-2022

Studiecentrum Oorlog en Maatschappij

Omslagfoto : Een close-up van een klein deel van onze wetenschappelijke bibliotheek in het kelderdepot van de Luchtvaartsquare

Collectie : CegeSoma-Rijksarchief

Inhoud

Ter inleiding: over mijlpalen en publieksactiviteiten	3
Personeel	6
De sluiting van het depot Belgradostraat	7
Collecties	9
Digitalisering en digitale ontsluiting	11
Publieksgeschiedenis en publieksactiviteiten	16
Onderzoek	24
Focus op het Wikibase-Verzet project en de vrijwilligers	32
Communicatie en informatieverstrekking	34
Dienstverlening	35
BIJLAGEN	37
BIJLAGE 1 - Partnerschappen (Frans & Nederlands, afhankelijk van het dossier)	37
BIJLAGE 2 - Interventies/lezingen/Wetenschappelijk comité	38
BIJLAGE 3 - Media	46
BIJLAGE 4 - Wetenschappelijke publicatielijsten	50
BIJLAGE 5 - Bijdragen gepubliceerd in het BTNG 2021-2022	56
BIJLAGE 6 - Jaarcijfers 2021	59
BIJLAGE 7 - Jaarcijfers 2022	61
BIJLAGE 8 - Virtuele tentoonstellingen (2021-2022)	63
BIJLAGE 9 - Projectwebsites 2021-2022	63

Ter inleiding: over mijlpalen en publieksactiviteiten

Voor u ligt het eerste dubbele jaarverslag uit de geschiedenis van het Studiecentrum Oorlog en Maatschappij (CegeSoma). Omwille van het uitzonderlijke Coronajaar dat 2021 nog altijd was, besloten we pragmatisch de jaarverslagen van 2021 en 2022 te bundelen. Dit verslag bevat daarom nog meer feiten en cijfers dan gewoonlijk en ik haal voor deze inleiding graag enkele krachtlijnen aan. Die vallen uiteen in twee categorieën: belangrijke maar niet altijd even zichtbare mijlpalen enerzijds en onze publieksactiviteiten anderzijds.

Het jaar 2021 werd voor ons gedomineerd door de grootschalige collectieverhuizingen in het kader van de sluiting van ons depot aan de Belgradostraat. Die complexe operatie – met verhuizingen tussen drie depots, herverpakkingen van archieven en selecties – betekende veel werk in moeilijke omstandigheden.

Verhuis Belgradodepot: collecties staan klaar in de garage

Dat het 'Belgradodepot' geheel volgens plan formeel overgedragen kon worden voor 31 december 2021 mag een klein mirakel heten. Dat is te danken aan de nauwgezette coördinatie van archivaris Gertjan Desmet en de inzet van het voltallige personeel. Ook onze

wetenschappers staken letterlijk de handen uit de mouwen. Met de sluiting van dit zijdepot, werd negen jaar geschiedenis van het centrum afgesloten. Er waren veel onbekenden over de impact die deze sluiting en de bijhorende collectieverhuis zouden hebben op onze leeszaalwerking, maar in 2022 bleek dat het aantal leeszaalbezoekers globaal nog steeg. Een andere mijlpaal was de integratie van de archief- en bibliotheekcatalogus in respectievelijk de zoekmotor van het Rijksarchief (SEARCH) en VUBIS. Ook dit was een reuzenoperatie waar veel onzichtbaar voorbereidend werk aan vooraf ging, onder leiding van Gertjan Desmet en Anne Chardonens. Ons verouderde PALLAS-systeem was intussen vergroeid met het CegeSoma en samen met de sluiting van het 'Belgradodepot' waren dit moeilijke maar noodzakelijke beslissingen, die een wissel op de toekomst garanderen.

Een derde mijlpaal die voorlopig relatief onzichtbaar voorbijging, was de goedkeuring van de statuten van de toekomstige permanente Europese structuur voor de *European Holocaust Research Infrastructure* (EHRI). Dirk Luyten speelde de laatste jaren een cruciale rol in het uittekenen en het onderhandelen van deze statuten. Zonder twijfel zal later blijken dat 2022 een sleuteljaar was in de creatie van een permanente EHRI-structuur, hopelijk in 2025.

Het grootste project dat we lanceerden was het Wikibase-Verzet project onder leiding van Anne Chardonens en Fabrice Maerten. Eind 2022 werkten ruim 20 mensen deeltijds aan de data-invoer voor deze vernieuwende verzetsdatabank. De groeiende vrijwilligerswerking die we onder coördinatie van Fabrice Maerten rond dit project konden ontwikkelen is één van de grote successen van de laatste twee jaren.

Enkele van de CegeSoma-vrijwilligers (waaronder degenen die werken aan het Wikibase Resistance-project) met Anne Chardonens en Fabrice Maerten

Maar vanaf eind 2021 verschoof de nadruk toch ook weer naar *'frontoffice'* taken. We herlanceerden onze publieksactiviteiten en konden zo eindelijk de Coronaperiode afsluiten. Het feit dat er zich intussen nogal wat activiteiten in een wachtrij bevonden, leidde in 2022 tot een bomvol activiteitenjaar, van onze traditionele activiteitenreeksen tot internationale studiedagen (ik verwijs naar dit rapport voor het overzicht). We ontvingen vele honderden mensen, vaak nieuwe gezichten.

Ook werd veel nieuw onderzoek gelanceerd. Het CegeSoma ontving in 2022 de opdracht van de Senaat en vice Eerste Minister en Minister van Mobiliteit Georges Gilkinet voor een onderzoek naar de rol van de NMBS in de deportaties tijdens de Tweede Wereldoorlog. Dit kan beschouwd worden als een vervolgonderzoek van het rapport en boek *'Gewillig België'* uit 2007 en het bevestigt opnieuw de positie van het CegeSoma als centraal onderzoekscentrum voor deze thema's in België. De belangrijkste strategische onderzoeksvernieuwing kwam er in 2022 met de lancering van het onderzoeksdomein over de Koude Oorlog in België. Dat gebeurde met een internationale studiedag, een nieuwe communicatie en een verwervingsstrategie voor archieven, maar ook nieuwe projecten zoals het FEDtWIN-programma BELCOWAR dat eind 2022 startte. Michael Auwers en Widukind De Ridder zijn twee belangrijke leden van de onderzoeksstaf die de komende jaren dit domein verder zullen ontwikkelen samen met Belgische en buitenlandse partners.

Hoewel ik verre van volledig ben, geven deze hoogtepunten een indruk van het vele en gevarieerde werk dat werd verricht. Ik verwijs u uiteraard graag naar het volledige rapport en de vele bijlagen met soms toch indrukwekkende cijfers. Toch moet ik besluiten met een bezorgdheid. Het is een algemeen fenomeen in de publieke diensten vandaag dat een groeiende waaier aan taken dient te worden uitgevoerd met een krimpend aantal personeelsleden. Dankzij interne efficiëntieverhogingen en een hoge motivatie en inzet van ons personeel bereikten we de afgelopen jaren een maximale output die verwacht kan worden van deze kleine ploeg. De laatste twee jaren hielden we goed stand en bleef het aantal personeelsleden stabiel, maar we zitten aan een kritische grens. Bovendien staat ons de komende jaren een generatiewissel te wachten. Nog meer besparingen zouden een grote negatieve impact hebben op de kerntaken en dus is bij het afsluiten van deze succesvolle jaren ook waakzaamheid geboden.

Nico Wouters

Personeel

De Coronapandemie bracht in het Rijksarchief en specifiek voor het CegeSoma een omslag met zich mee in de arbeidscultuur. Meer thuiswerk werd noodgedwongen de norm. Waar voordien enkel wetenschappers maximaal één dag per week konden thuiswerken, werd de omslag in onze organisatiecultuur naar meer thuiswerk veralgemeend doorgevoerd en na Corona structureel bestendig. Het CegeSoma houdt vanaf 2022 maximaal twee dagen thuiswerk per week aan om het sociale contact en de interne communicatie onder collega's niet te verliezen. Die toch vrij fundamentele omslag bleek in 2022 vlot te verlopen.

Hieronder geven we een kort overzicht van enkele van de belangrijkste personeelsveranderingen in 2021 en 2022. Uiteraard komen we verder terug op de diverse projecten en onderdelen die in dit korte overzicht worden vermeld.

Op 1 november 2021 trad **Matthew Haultain-Gall** in dienst, binnen de *Preparatory Phase* van de *European Holocaust Research Infrastructure* (EHRI), deels ter vervanging van **Adina Babesh** die deeltijds ging werken voor het project.

In september 2021 rondde **Michael Auwers** zijn proefperiode met succes af. Hij werd vanaf 1 oktober 2021 vast benoemd als onderzoeker met als hoofdtaken de ontwikkeling van de wetenschappelijke themalijn Koude Oorlog binnen het CegeSoma en het opnemen van de functie van *managing editor* van het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis.

Florence Gillet, verantwoordelijk voor de digitalisering en ontsluiting van digitale collecties, opteerde voor een langdurige loopbaanonderbreking van 1 november 2020 tot en met 31 juli 2024. Zij wordt vervangen door **Anne Chardonens**, die tot dan toe onderzoekster was binnen het BRAIN project ADOCHS.

We namen op 30 juni 2021 afscheid van **Abdelkader Bouanane**, die werkte als ondersteuning voor de leeszaal en waarvoor externe financiering helaas definitief ophield.

Mathias Tuybens trad in dienst op 1 juni 2021 (DIGIT04), met als taken de kwaliteitscontrole van digitale bestanden, de datacontrole, het beheer van archiefreproducties en ook ondersteuning van de leeszaal.

Chloé Brault verliet het CegeSoma op 30 november 2021: zij was onderzoekster binnen het ADOCHS (BRAIN) project (zie verder). Zij heeft dus haar hele parcours aan CegeSoma gedaan in een periode van beperkende 'Coronamaatregelen'.

Op 16 juli 2022 verliet **Elise Rezsöhazi** het CegeSoma, als onderzoekster voor het POSTWAREX (BRAIN) project.

Op 1 augustus 2022 werd **Florence Matteazzi** aangeworven voor het onderzoek naar de rol van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen in de deportaties tijdens de Tweede Wereldoorlog.

An Rydant startte op 1 augustus 2022 (tot 31 december) voor het onderzoek naar het verzet in Vlaanderen, gefinancierd door de gift van de vzw Witte Brigade/Fidelio.

Op 1 oktober 2022 werd **Widukind De Ridder** aangeworven voor het FEDtWIN-programma BELCOWAR.

In 2021 en 2022 werkten er ook diverse **stagiaires en jobstudenten** voor het CegeSoma. Het gros van de jobstudenten werkten voor het Wikibase-Verzet project, onder begeleiding van Anne Chardonnens en Fabrice Maerten en het klasseren en beschrijven van specifieke archieffondsen. Bijzonder gewaardeerd daarbij waren de stagiaires publieksgeschiedenis van de Universiteiten van Gent en Antwerpen die vooral voor de publieksgeschiedenis website *BelgiumWWII* werkten. We ontvingen ook twee Italiaanse stagiaires van de Universiteit van Bologna, Francesca Guiffredi en Monica Lacanale die eveneens werkten voor het Wikibase-Verzet project. Bijzondere vermelding verdienen ook de twee Oostenrijkse vrijwilligers Maximilian Pröll en Florian Kössler en de Duitse vrijwilliger Matthias Domsgen die in 2021-2022 respectievelijk onder de koepel van de Oostenrijkse Buitenlanddienst en het *Aktion Sühnezeichen Friedensdienst* (ASF) werkten. Ook zij werkten in hoofdzaak voor het project Wikibase-Verzet, naast onder meer het klasseren en controleren van fotoarchieven (SIPHO) of het uitvoeren van vertalingen (onder meer voor de website *BelgiumWII*). Zij werden in 2022 opgevolgd door de Oostenrijkse vrijwilliger Felix Oberhuber en de Duitse vrijwilligster Julika Schultze.

Tot slot vermelden we ook graag dat we in 2021 een bijzondere teambuilding organiseerden van twee dagen in Tenneville in de Ardennen. Deze uitgebreide, tweedaagse teambuilding was ook bedoeld om de lange Coronaperiode, gekenmerkt door minder contact en meer geïsoleerd werk, af te sluiten. Dankzij collega en gastvrouw Isabelle Ponteville konden we naast vele informele contacten ook genieten van de schitterende omgeving en vele buitenactiviteiten. Op 9 december 2022 organiseerden we dan weer een heel andere jaarlijkse teambuilding: korter en in het CegeSoma zelf, maar daarom zeker niet minder creatief of geslaagd.

De sluiting van het depot Belgradostraat

2021 stond voor het CegeSoma in het teken van de sluiting van ons depot in de Belgradostraat in Vorst. Dit in 2012 in gebruik genomen depot, bevatte de tijdschriftencollectie, grotere niet-ontsloten archieven alsook (delen van) het instellingsarchief van het CegeSoma. De principiële beslissing om het depot te sluiten, dateerde al van 2019 en werd vooral gemotiveerd uit de noodzaak te besparen. Niettemin was er ook de wens om te komen tot efficiëntieverhoging, omdat de stukken uit dit depot telkens voor raadpleging naar de leeszaal

van de Luchtvaartsquare moesten worden gebracht. Omwille van de sluiting moesten enkele radicale beslissingen over de collecties worden genomen en dat leidde tot een complexe operatie van collectieverhuizingen. De belangrijkste krachtlijn van dit proces was onze archiefcollecties te centraliseren in het archiefdepot Cuvelier (ARA2) in de Hopstraat in Brussel en de bibliotheekcollecties (inclusief de tijdschriften) in de Luchtvaartsquare. Dat eerste was geen gemakkelijke beslissing, maar een andere oplossing was moeilijk denkbaar. Ten eerste werd de archiefcollectie het best fysiek samengehouden en beheerd in één locatie; iets dat door plaatsgebrek moeilijk realiseerbaar was in de Luchtvaartsquare. Ten tweede zijn de klimatologische omstandigheden in de Luchtvaartsquare ongeschikt voor het bewaren van archieven. Dat bleek trouwens ook in 2021 en 2022, toen we andermaal geconfronteerd werden met vochtproblemen in de kelder van dit gebouw. Een belangrijke opmerking hierbij is dat het beheer van de archieven in het depot-Cuvelier bij het CegeSoma zou blijven. Ook bleef een specifiek deel van het archief nog wel in de Luchtvaartsquare: de affiche-, foto- en audiovisuele collecties en het instellingsarchief van het CegeSoma. Een aantal archieven van verzetsgroepen tijdens de Tweede Wereldoorlog bleven voorlopig nog in de Luchtvaartsquare, gezien ze essentieel zijn voor de data-invoer van het project Wikibase-Verzet (zie verder).

Verhuizing van het Belgrado depot met Nico Wouters, Elise Rezsöhazy en Gertjan Desmet

In 2021 werkten we nog altijd in een uitzonderlijk 'Corona-regime', en dat werkte als een tweesnijdend zwaard. Enerzijds konden in 2021 nauwelijks publieksactiviteiten worden georganiseerd, waardoor dus weer tijd en ruimte vrijkwam voor de nodige verhuisoperaties. Anderzijds was het moeilijk om die verhuisoperaties – het inpakken van materiaal in kleine ruimtes en het organiseren van transporten – in overeenstemming te brengen met de geldende veiligheidsmaatregelen. Het archief werd in 2021 vanuit de Belgradostraat en de Luchtvaartsquare verhuisd naar het depot Cuvelier, kleinere publiekrechtelijke archieven gingen naar het depot in de Ruisbroekstraat (ARA1), de tijdschriftencollecties en het institutionele archief en de fotocollectie kregen een nieuwe bestemming in de Luchtvaartsquare. Er werd ook op andere manieren ruimte gewonnen: door een efficiëntere (her)verpakking van

collecties, vernietiging van een deel van de grijze literatuur en tentoonstellingsmateriaal in het 'Belgradodepot' en het afstoten van bestanden. Een voorbeeld van dat laatste was het afstoten van het archief van de vzw 'MRAX', omdat de eigenaar helaas niet wilde overgaan tot een permanente schenking van hun archief dat al enkele jaren in bewaring gegeven was. In ARA2 bevinden zich sinds de verhuisoperatie een kleine 1300 s.m. aan archief van het CegeSoma. De naar de Luchtvaartsquare gerepatrieerde 'fototheek' beslaat ruim 220 s.m. De bibliotheekcollectie(s) in de Luchtvaartsquare omvatten nu zo'n 2400 s.m.

Laurent Caltabellotta, chauffeur Rijksarchief

Het vooropgezette doel werd uiteindelijk bereikt: op 31 december 2021 werd het gebruik door het CegeSoma van het depot formeel beëindigd. Dit mag gezien de moeilijke context en het personeelsgebrek een klein mirakel genoemd worden, dat enkel gerealiseerd werd dankzij de grondige voorbereiding en coördinatie door archivaris Gertjan Desmet en de inzet van het voltallige personeel van het CegeSoma en Laurent Caltabellotta, de chauffeur van het Rijksarchief. Het gebruik van het depot werd vanaf 1 januari 2022 overgenomen door het Koninklijk Museum voor Kunst en Geschiedenis, een andere Federale Wetenschappelijke instelling die al jaren het belendende depot gebruikte. Met deze sluiting werd op 31 december 2021 een belangrijk hoofdstuk in de geschiedenis van het CegeSoma afgesloten.

Er werd ook een nieuw hoofdstuk geopend in de vorm van een nieuwe leeszaalwerking (waar we hieronder op terugkomen).

Collecties

In 2022 bereikten we ook een andere mijlpaal met de publicatie van de eerste twee inventarissen van het CegeSoma binnen de reeks van het Rijksarchief. Het ging om de inventarissen van de archieven van de vzw 'Les Invalides Prévoyants' en van de fotoarchieven van *Wehrmacht*-fotograaf Rudolf Müller. Beide inventarissen zijn van de hand van Gertjan Desmet, archivaris van het CegeSoma.

De beide inventarissen, die uiteraard ook via de zoekmotor SEARCH worden ontsloten, vormen hopelijk de start van een lange reeks CegeSoma-inventarissen.

We spraken al van het afstoten van collecties binnen de voorbereiding van de verhuisoperaties (cf. supra). In totaal verliet zo'n 266 s.m. het CegeSoma. We geven hier een kort overzicht:

- De transfers naar ARA1 (Ruisbroekstraat) en ARA2 (Cuvelier-Hopstraat) voor integratie in de publiekrechtelijke archieven waarin de stukken thuishoren (AA414, AA416, AA417, AA418, AA1311, AA1312, AA1325, AA1327, AA1335, AAA1481, AA1727, AA1760, AA1839, CA1751);
- Terugname door bewaargevers van in depot gegeven archieven: archief MRAX (AA2380), archieven van de toenmalige BRT (AA1297, AA1825, blokken 01133_AD, 01133_CAVRT, 01133_VARIA), archief familie Gennart (AA2301), en de collectie 'Spronk' (CA DIA 1-5, CA NEG 1-201);
- Afstoting van het archief van Ludo Dierickx (AA2230) naar Amsab-ISG, waar zich de rest van zijn archieven bevinden;
- Transfer van de voorwerpen verzameld door de vzw Witte Brigade (Fidelio) naar het Koninklijk Legermuseum.

De verwerving van privaatrechtelijke archieven rond onze thematische domeinen (in uitvoering van de visienota van Gertjan Desmet) bleef essentieel. Ook in 2021 en 2022 ontvingen we een aantal mooie aanwinsten, waarvan de belangrijkste waren:

Persoonsarchieven van Roger De Goÿ

- De persoonsarchieven van Roger De Goÿ, leider van de *Serments de la Jeunesse Rexist*, adjudant van de *Prévôt de la Jeunesse Rexist*, Oostfronter in het *Légion Wallonie* en de *Kampfgruppe Derriks*, opgeleid aan de *SS-Panzergranadierschule* te Kienschlag. (1 s.m. in total);
- Een grote hoeveelheid manuscripten en typescripten van de (door zijn vrouw Purificacion Hernaiz-Van den Eynden uitgetypte) artikels en boeken van sterreporter en beroepsavonturier Alain de Prelle de la Nieppe (1,2 s.m. in totaal);

Hierbij moet worden opgemerkt, dat Michael Auwers in de uitvoering van zijn verantwoordelijkheid voor het domein van de Koude Oorlog een addendum schreef bij de verwervingsnota van Gertjan Desmet, over de toekomstige verwervingspolitiek van privaatrechtelijke archieven rond het domein van de Koude Oorlog in België. Onze wetenschappelijke bibliotheek, tot slot, groeide in 2021 aan met 979 nieuwe titels en in 2022 met 181 titels.

Digitalisering en digitale ontsluiting

Onze interne digitalisering kent nog altijd één langlopend project, met name het scannen van het archief van de Duitse *Devisenschutzkommando*. Dit werk van lange adem nadert na enkele jaren wel het einde: van de 280 archiefdozen zitten we vanaf 2023 aan de laatste twintig.

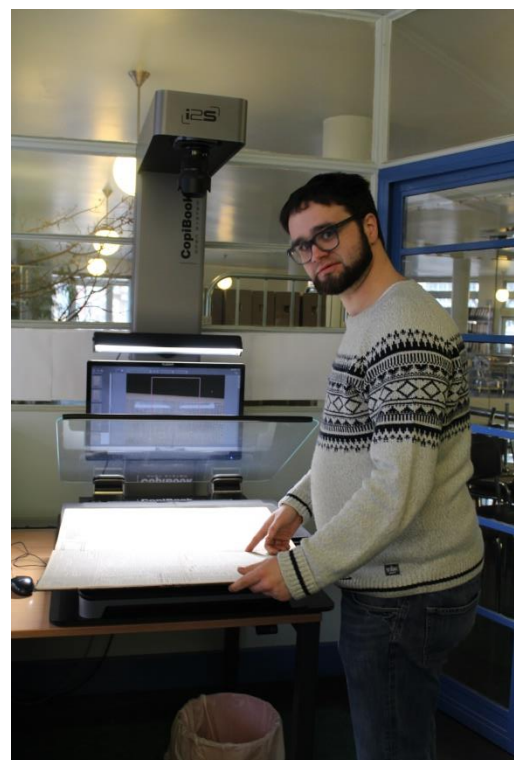

Digitalisering van onze collectie Belgische brochures door Soumaya Bounekoub

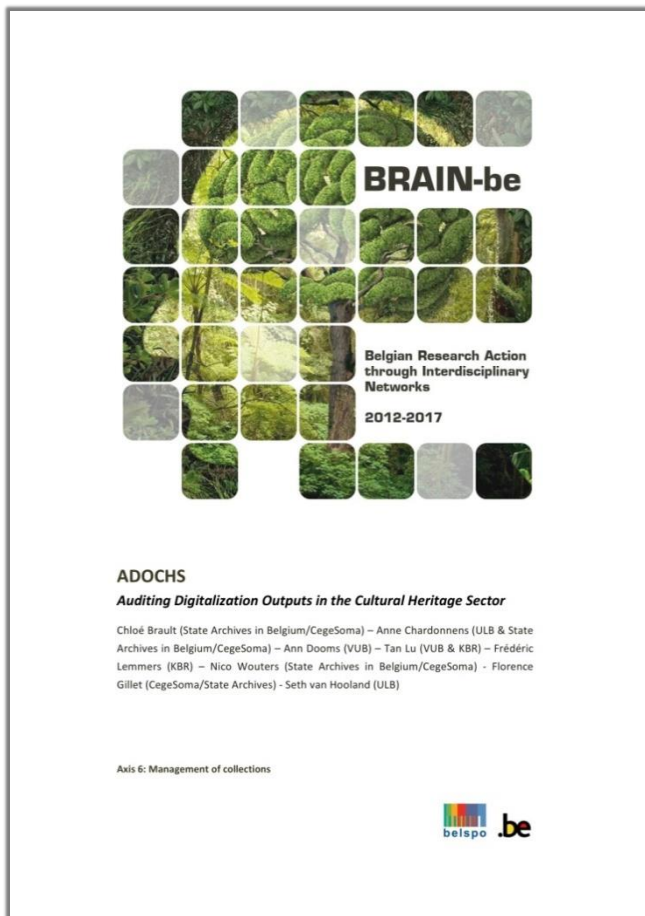
In 2021 werd in ons interne scanatelier ook gestart met de digitalisering van onze collectie Belgische brochures. Het gaat om een collectie afkomstig van *INBEL* (het vroegere Belgische informatiebureau in Londen). Dit is een minder bekende, documentaire collectie van enkele duizenden titels die niet enkel historisch van belang zijn,

maar ook visueel vaak sprekend en interessant. Vooral het thema van de collaboratie is sterk vertegenwoordigd in deze collectie.

Ook de externe digitalisering werd voortgezet. De firma's MEMNON en VECTACROM digitaliseerden in het kader van DIGIT03 en DIGIT04 nieuwe reeksen audiovisuele dragers. Het ging respectievelijk om audiocassettes en audioplatten en -banden uit diverse archieffondsen enerzijds, en VHS- en Betacam filmbanden uit de fondsen 'Dartevelle' en 'Lepaige'. Ook werd de digitalisering van onze affichecollectie, die al enige tijd op pauze stond, voortgezet. Het gaat dan vooral om de affiches van grote formaten die in het scanatelier van het Rijksarchief werden gescand. Merken we op dat het werk lang niet voorbij is eens collecties gedigitaliseerd zijn. De lange nazorg van de zorgvuldige kwaliteitscontrole startte in 2022 en belooft een lang traject te worden.

Mathias Tuybens, verantwoordelijk voor digitalisering en kwaliteitscontrole

Wat digitale kwaliteitscontrole betreft, liep in 2022 ook een belangrijk BRAIN-project op zijn einde: het project ADOCHS (*'Auditing Digitalization Outputs in the Cultural Heritage Sector'*). Dit project werd gelanceerd en gecoördineerd door Florence Gillet, en na haar loopbaanonderbreking door Nico Wouters. Dit onderzoeksproject (i.s.m. de VUB, de ULB en de Koninklijke Bibliotheek) was gericht op het verbeteren van de automatische processen van kwaliteitscontrole van digitale erfgoedcollecties. Op 14 september 2021 werd dit project afgesloten met een virtuele internationale conferentie waaraan een 80-tal specialisten deelnamen. Tijdens deze conferentie werd één van de belangrijkste resultaten van het project voorgesteld, namelijk de gids over de procesverbetering van

digitale kwaliteitscontrole voor erfgoedinstellingen geschreven door CegeSoma-onderzoekster Chloé Brault. Zij stelde deze gids ook voor aan de federale wetenschappelijke instellingen op 25 november 2021. Het eindrapport van ADOCHS werd ingediend bij BELSPO in 2022 en is raadpleegbaar op hun website.

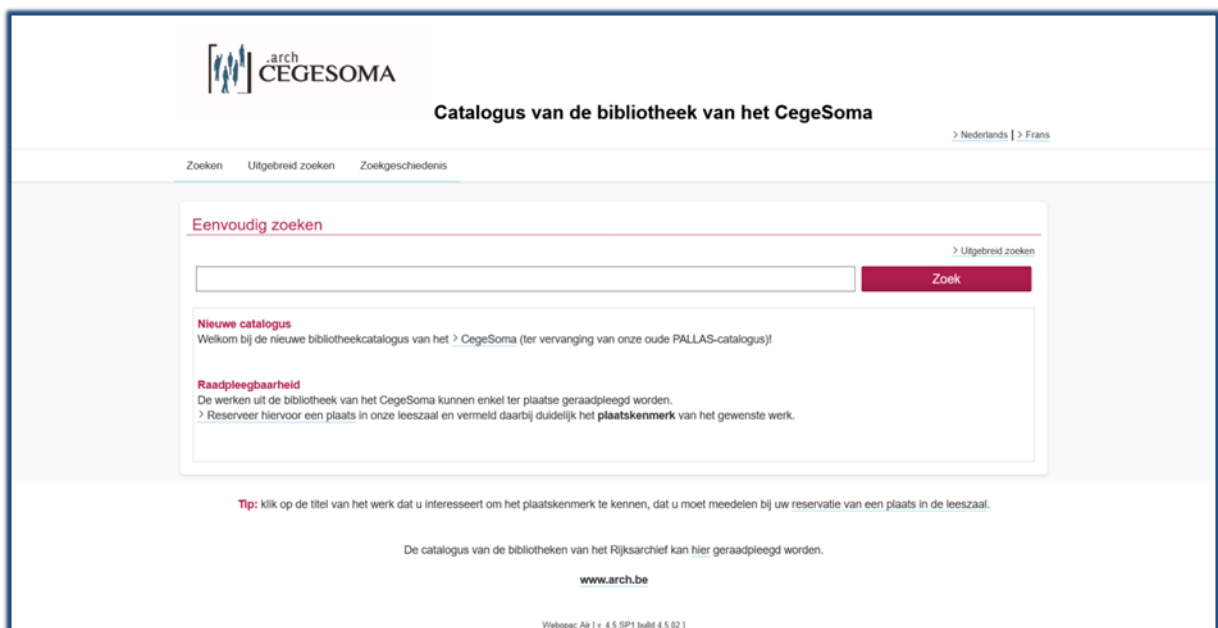
We vermelden ook dat we een digitale kopie ontvingen van de meeste archieven van de toenmalige BRT die bij ons in bewaring gegeven waren en door de eigenaar teruggenomen zijn in 2021. Voor raadpleging is wel de voorafgaande toestemming van de VRT vereist.

In 2022 hernamen we ook de bestandscontrole, die door de nieuwe situatie vanaf 1 januari 2022 dus plaatsvond in zowel de Luchtvaartsquare (bibliotheek) als het depot Cuvelier (ARA2) voor het archief. Hierdoor waren onze collecties ontoegankelijk voor het publiek in de week van 4 oktober 2022.

Zeker de belangrijkste mijlpaal in 2021 en 2022, was de overdracht en de integratie van de digitale catalogus van het CegeSoma naar de zoekmotor van het Rijksarchief (SEARCH). Deze langlopende operatie werd al sinds 2019 concreet voorbereid. Het was dan ook een enorme werf. Sinds 1997 fungeerde PALLAS als de geïntegreerde digitale collectiecatalogus van het CegeSoma. De archiefcollectie, de bibliotheekcollectie en de audiovisuele collectie waren erin opgenomen. Dit 25-jaar oude systeem was echter op het einde van zijn levensduur en dreigde technisch niet langer ondersteund te worden. Begin 2019 werd de archiefcatalogus van het

CegeSoma al succesvol geëxporteerd naar het SAM-beheersysteem van het Rijksarchief, waarna de tijdrovende controle van de beschrijvingen en de metadata startte. Dit was immers een noodzakelijke voorwaarde voor het publiceren in de zoekmotor. In zekere zin moesten we decennia aan beschrijvingen op korte tijd controleren en corrigeren. Een extra uitdaging hierbij was een oplossing te vinden voor het probleem dat onze toegangen niet waren opgemaakt volgens het model van het Rijksarchief. Dat verhinderde in principe ook de ontsluiting van onze collecties in de zoekmotor SEARCH. Voor dat laatste probleem werd in 2021 een pragmatische oplossing gevonden, door pdf's te creëren van onze oude toegangen en vele van hen op te laden als oneigenlijke ('fictieve') inventarissen. Een ideale oplossing is dat niet, maar het 'retroconverteren' van de oude toegangen was onmogelijk en in elk geval heeft het publiek zo de garantie dat een groot deel van onze collecties zichtbaar blijft in de zoekmotor van het Rijksarchief.

Ook op het gebied van de bibliotheek werd een belangrijke mijlpaal bereikt met de export van onze digitale bibliotheekcatalogus van het PALLAS-systeem naar het nieuwe VUBIS (VSmartAir) van het Rijksarchief.

Een integratie in de VUBIS-bibliotheekcatalogus van het Rijksarchief werd al enkele jaren voorzien, maar de concrete voorbereiding ging pas van start in 2021. Het ging hier om een operatie die zowel technisch als intellectueel uitdagend was. Zo bevatte de VUBIS-catalogus van de bibliotheek van het Rijksarchief bijvoorbeeld geen trefwoorden, waar deze in de CegeSoma-beschrijvingen wel van bij het begin werden toegevoegd. Op technisch vlak, was er het feit dat de beschrijvingsstandaarden in beide systemen verschilden (Marc21 in PALLAS en Unimarc in VUBIS). Een ander nog niet volledig opgelost probleem blijft de kwestie van de dubbele titels die na de export van onze bibliotheektitels zijn opgedoken en handmatige controle vereisen. De export vergde dus veel technische afstemming en een grondige,

tijdroevende controle van alle 123.034 geëxporteerde beschrijvingen. Bovendien ging deze operatie gepaard met een upgrade van het oude VUBIS-systeem van het Rijksarchief (naar het nieuwe VSmartAir). De export van data gebeurde in februari 2022 met een testfase in maart en een finale overdracht van de data in mei 2022. Hoewel de controles dat jaar bleven doorlopen, was de bibliotheekcatalogus van het CegeSoma vanaf 20 juni 2022 voor het publiek toegankelijk via het nieuwe VUBIS. Om praktische en technische redenen, werd de digitale catalogus van het CegeSoma nog wel apart gehouden, wat betekent dat onze bibliotheekcatalogus dus beschikbaar is via een aparte link. Ook de lijst van onze afgesloten collectie persknipsels (1969-2021) is vanaf december 2022 via onze bibliotheekcatalogus in VUBIS beschikbaar als een pdf.

Bibliotheek van het CegeSoma

De migratie van de metadata van onze archief- en bibliotheekcollectie betekende dat PALLAS vanaf juni 2022 dus enkel nog maar fungeert als een beeldbank: een digitale catalogus van onze visuele collectie. Deze gefaseerde uitdoving van PALLAS – in plaats van een vervanging in één operatie – is uiteraard ook verre van ideaal maar het bleek in de praktijk de enige mogelijke oplossing. Voor de overdracht van onze visuele collectie wachten we in principe op de nieuwe zoekmotor van het Rijksarchief, die in volle ontwikkeling is en die een betere ontsluiting van onze beelden moet garanderen. Niettemin veroorzaakte dit – naast het vele werk – soms ook verwarring bij bezoekers en zelfs collega's. Veel hyperlinks op onze CegeSoma-website waren

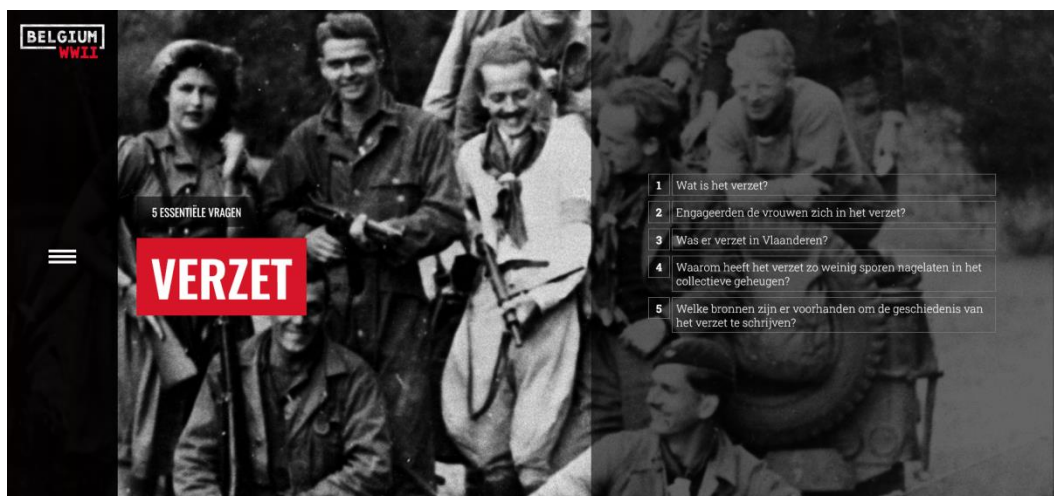
bijvoorbeeld ook eensklaps verouderd en moesten worden aangepast. Het belang van deze operatie, en de hoeveelheid werk erachter, kan dan ook moeilijk overschat worden.

We vermelden in dit onderdeel tot slot ook graag het collectiegerelateerde project over de 'Belgica' in de Vaticaanse archieven tijdens het pontificaat van Pius XII. CegeSoma was partner van dit Vlaamse erfgoedproject, dat gecoördineerd werd door het KADOC. Dr. Elisabeth Bruyère werkte vanaf april 2021 tot maart 2022 om de Belgische bestanden in deze archieven in Rome te beschrijven. Voor het CegeSoma bleken diverse belangrijke thema's in deze bronnen naar voor te komen; onder meer de naoorlogse repressie, de Jodenvervolging, de Koningskwesitie en Belgisch Congo. Het overzicht van de beschikbare bronnen in deze archieven zal in 2023 publiek worden gemaakt.

Zonder twijfel het belangrijkste project voor de digitale collectieontsluiting was het Wikibase-Verzetsproject, waar we hieronder op terug komen.

Publieksgeschiedenis en publieksactiviteiten

Het 'vlaggenschip' van onze publiekswerking blijft de website *BelgiumWWII*. Ook deze site kon in zekere zin profiteren van de Corona-periode. In 2021 en 2022 werden 80 nieuwe artikelen en ook enkele nieuwe visuele clips (waaronder 'vijf vragen over het verzet') online geplaatst.

Eind 2022 tellen we intussen 750 bijdragen door 120 auteurs, waarvan de helft syntheseartikelen en biografieën zijn. In 2022 kwamen vooral artikelen bij over het verzet tijdens WOII, België in Londen en politiek-administratieve structuren in algemene zin. Ook werden enkele belangrijke nieuwe bijdragen gepubliceerd naar aanleiding van specifieke gebeurtenissen, zoals de sluiting van de ULB en de grote razzia's van de zomer van 1942. Dit uitte zich trouwens ook in uitstekende bezoekcijfers, met 126.677 bezoekers in 2021 en 108.302 bezoekers in 2022.

De website werd in 2022 ook gepresenteerd op verschillende studiedagen, zoals die over het verzet in Luik en in het CegeSoma (zie het onderdeel 'activiteiten') maar ook tijdens de dag van de nieuwste geschiedenis in Eupen. De integratie van de digitale fiches van de bronnengids 'Was Opa een Nazi?' is nog altijd lopende. Naast het inhoudelijke werk, werd in 2021 ook een budget vrijgemaakt om de structuur van de site meer gebruiksvriendelijk te maken en te reorganiseren (zonder uiteraard het kenmerkende visuele design te verliezen). Tot slot werd ook een wetenschappelijk begeleidingscomité opgericht voor België WWII, dat een eerste maal samenkwam op 11 mei 2022.

Een publiekspublicatie die in april 2022 verscheen, was het themanummer over de Tweede Wereldoorlog van het nieuwe tijdschrift 'Belgica', een Franstalig publiekstijdschrift dat in 2022 werd gelanceerd. Onder gastredacteurschap van Chantal Kesteloot, was het tweede nummer van dit tijdschrift gewijd aan de Tweede Wereldoorlog met diverse thematische hoofdstukken van specialisten. Via dit themanummer bereikten we een groot publiek en konden we ook het CegeSoma en onze publiekswerking onder de aandacht brengen.

Het CegeSoma werkte ook mee aan de tentoonstelling '*Spirou dans la tourmente de la Shoah*' die eind 2022 opende in het Mémorial de la Shoah in Parijs (tot de zomer van 2023). Niet enkel leverden we enkele bruiklenen voor de tentoonstelling, Chantal Kesteloot schreef ook verschillende bijdragen voor de tentoonstellingscatalogus.

Alain Colignon bereidt sinds 2022 ook een publieksgericht fotoboek voor over Wallonië van tijdens het Interbellum, samen met onze oud-collega Mélanie Bost. Dit boek, gepubliceerd door uitgever *Aparté* moet verschijnen in het voorjaar van 2023.

Vermelden we tot slot ook nog dat collega Chantal Kesteloot tot december 2021 actief bleef als de secretaris van de *International Federation on Public History* (<https://ifph.hypotheses.org/>).

Belangrijk nieuws was dat we geleidelijk onze publieksactiviteiten konden hernemen die sinds maart 2020 door Corona waren geannuleerd. In september 2021 konden we al activiteiten herlanceren in onze conferentiezaal onder strikte veiligheidsvoorwaarden en vanaf 28 februari 2022 deden we dat terug met de normale, volle capaciteit.

De reeks 'ontmoetingen publieksgeschiedenis' werd dus na de zomer van 2021 geherlanceerd. Dit is achtereenvolgens de reeks die we organiseerden: een gesprek met Vincent Stuer en Jan Creve over hun boeken over Frantz van Dorpe (22 september 2021), de ontmoeting publieksgeschiedenis met Pierre-Alain Tallier en Marie Van Eeckenrode (13 oktober 2021) over hun bronnengids '*Belgique, Congo, Rwanda et Burundi. L'histoire de la colonisation*', met Céline Rase & Jean-Philippe Schreiber over de zuivering binnen het Nationaal Instituut voor de Radio (17 november 2021) en een debat over het boek over extreemrechts in Vlaanderen met Vincent Scheltiens (1 december 2021).

Koen Aerts, Nico Wouters, Vincent Stuer & Jan Creve,
22.09.2021

Nico Wouters, Chantal Kesteloot en Vincent Scheltiens,
1.12.2021

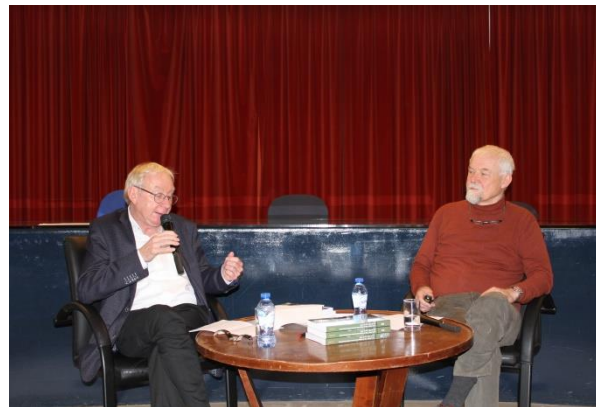
Pierre Muller en Alain Colignon, 22.4.2022

Guy Coppieters en Dirk Luyten, 19.10.2022

Alain Colignon en Claire Andrieu, 16.11.2022

Dirk Luyten en Bruno Comer, 21.12.2022

In 2022 gingen we op dit élan verder, met een debat met Pierre Müller over Duitse krijgsgevangenen in België na WOII (22 april), het debat met onze collega Alain Colignon met een historische kijk op de oorlog in Oekraïne (8 juni 2022), het debat met Guy Coppieters over de kolenslag na 1945 en de parallellen met de energiecrisis van vandaag (19 oktober 2022), het debat met Claire Andrieu, houder van de Internationale Leerstoel Tweede Wereldoorlog 2022-2023 (Sciences Po Paris) over haar boek over de hulp aan neergestorte geallieerde piloten tijdens WOII in Europa (16 november 2022) en tot slot het debat met Bruno Comer

over de redding van de Antwerpse diamanten in mei '40 (21 december 2022). De gesprekken met Alain Colignon en Bruno Comer, waren overigens co-organisaties van onze vzw 'Vrienden van het CegeSoma'. Deze 'ontmoetingen' trokken telkens gemiddeld dertig aanwezigen in het publiek.

Eén van onze kernthema's van de laatste jaren – het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog – mocht in het rijtje activiteiten uiteraard niet ontbreken. We organiseerden twee belangrijke conferenties over het thema in 2022.

Eerst en vooral lanceerden we op 25 april 2022 het themanummer over het verzet van het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis (zie verder). Gastredacteuren Babette Weyns en Michèle Corthals stelden het nummer voor en met diverse van de auteurs werd gesproken over het nieuwe onderzoek over het verzet.

[Michèle Corthals en Babette Weyns, 25.4.2022](#)

In de tweede helft van de studiedag werd aandacht besteed aan de resultaten van het interuniversitaire seminarie van de UCLouvain en de UAntwerpen over het lokale verzet (zie verder). Deze studiedag werd druk bijgewoond, met bijna 80 deelnemers.

Op 17 oktober 2022, organiseerden we vervolgens een studiedag bij onze collega's in het Rijksarchief in Luik. Deze studiedag was gericht op onderzoeksinstrumenten en werd druk bijgewoond door lokale historische kringen en onderzoekers. Chantal Kesteloot, Anne

Chardonnens en Fabrice Maerten spraken er respectievelijk over de website '*BelgiumWWII*', het project Wikibase-Verzet en de bronnen voor de studie van het verzet.

Studiedag bij onze collega's in het Rijksarchief in Luik, 17.10.2022.

Op 9 mei 2022 organiseerde we ook een internationale studiedag naar aanleiding van tien jaar hernieuwd BTNG. Het eerste nummer van het BTNG 'nieuwe stijl' werd immers gepubliceerd in het voorjaar van 2012.

Studiedag naar aanleiding van tien jaar hernieuwd BTNG, 9.5.2022

We gebruikten deze studiedag om ook kritisch terug te kijken op de oogst van tien jaar BTNG en over de toekomst van een tijdschrift over nationale geschiedschrijving. Is een tijdschrift zoals het BTNG nog levensvatbaar in een tijdperk van internationalisering, specialisering en 'verengelsing'? Zonder blind te zijn voor de uitdagingen, leek het antwoord van de dag positief en bevestigend te zijn, zeker ook in het slotdebat waar diverse vertegenwoordigers van de universiteiten aan deelnamen. Naast de ontmoetingen publieksgeschiedenis, hernamen we ook een andere jaarlijkse traditie in 2022, namelijk de 'dag van de jonge historici'. Op deze dag nodigen we pas afgestudeerde studenten geschiedenis uit om hun masterscriptie voor te stellen. Omdat het al even geleden was, maakten we daar meteen twee dagen van met thematische sessies over de beide Wereldoorlogen en voor het eerst ook ons nieuwe onderzoeksdomein: de Koude Oorlog.

Dagen van de jonge historici, 5 & 6 mei 2022

Er vonden in 2022 ook enkele internationale conferenties plaats.

Op 17 juni 2022 organiseerde Michael Auwers de conferentie over de Koude Oorlog in België. Het doel was om de balans op te maken van het onderzoek naar dit domein en enkele belangrijke actoren samen te brengen.

Deze conferentie, die samenviel met het historiografische artikel dat Auwers publiceerde in het BTNG nr. 3 van 2022, kon gelden als de publieke lancering van dit nieuwe onderzoeksdomein van het CegeSoma.

Conferentie over de Koude Oorlog in België, 17.6.2022 met *keynote speaker* Giles Scott Smith, Nico Wouters en Michael Auwers

Tussen 24-26 juni 2022 co-organiseerden we samen met Emmanuel Debruyne (UCLouvain), Gwendal Piégais (*Université de Bretagne occidentale*) en Élise Rezsöhazy (CegeSoma-UCLouvain) een internationale conferentie *'The Greater War of Military Occupations 1914-1923'*. Via thematische sessies, werden transnationale vergelijkingen gemaakt van de diverse bezettingssituaties in Europa tijdens en na de Eerste Wereldoorlog. Nico Wouters publiceerde een rapport hierover op de 'Occupations Network' website (<https://fasos-research.nl/occupationstudies/conference-report-the-greater-war-of-military-occupations/>).

Op 7 en 8 november 2022 organiseerden Roel van de Winkel vanuit zijn Wetenschappelijke Onderzoeksgemeenschap *'Cultures of Spectacle'* van het FWO en van het *Institute for Media Studies* (KULeuven) samen met het *Institut de Recherches Historiques du Septentrion* (IRHiS, UMR 8529 - Université de Lille) de conferentie *'Media & Cultural Life in Occupied Europe (1939-1945)'*.

Verschillende media werden behandeld (radio, film, gecensureerde pers, spektakelcultuur, literatuur...) voor verschillende landen (België, Luxemburg, Frankrijk, Italië...). Deze conferentie lag in het verlengde van de workshop *'Cultures of Spectacle in Occupied Belgium: Parallels (1914-1945)'* die in het CegeSoma werd georganiseerd in maart 2022.

Internationale conferentie 'The Greater War of Military Occupations 1914-1923', 24-26 juni 2022, met v.l.n.r. Jake Gasson, sessievoorzitter Markus Pöhlmann, Christoph Ortner en Daniel Gunz.

Op 7 oktober 2022 organiseerden we een 'ontmoetingsdag' voor de Metissengemeenschap. Deze dag, die plaatsvond in het kader van de betrokkenheid van het CegeSoma bij het onderzoeksproject Resolutie-Metissen, had een gesloten karakter. De enige genodigden waren leden van de diverse gemeenschap van Metissen zelf. Nico Wouters gaf als gastheer een openingswoord en verder konden de Metissen kennismaken met de onderzoekers en deze hun vragen of bedenkingen meegeven. Ook konden zij de wens kenbaar maken om eventueel later geïnterviewd te worden als getuige. Als dusdanig maakte deze dag intrinsiek deel uit van het onderzoeksproces en de doelstellingen van de Resolutie. Deze ontmoetingsdag, waaraan een 45-tal mensen deelnamen, was een groot succes en zal zeker herhaald worden.

Tot slot vermelden we ook nog enkele andere belangrijke studiedagen.

Op 12 oktober 2021 vond in onze conferentiezaal een (gesloten) studiedag plaats over het voorbereidend proces van de nieuwe archiefwet in Nederland. Luisterend naar enkele Nederlandse betrokkenen, was het vooral de bedoeling te leren uit de Nederlandse ervaringen.

Op 24 maart 2022 vond in de conferentiezaal een studiedag plaats over 'Migratie in het naoorlogse België (1944-1980)', georganiseerd door onder meer Filip Strubbe van het Rijksarchief Brussel. Deze boeiende studiedag, waarop zowat alle Belgische specialisten in deze

materie spraken, behandelde de vele manieren waarop het archief van de dienst Vreemdelingenzaken en de vreemdelingenpolitie kan gebruikt worden voor onderzoek.

Koen Aerts (FEDtWIN programma People@War) lanceerde eind 2022 een nieuwe en vernieuwende publieksreeks, waarin hij samen met Bruno De Wever op laagdrempelige en participatieve manier spreekt over collaboratie en repressie.

De eerste twee edities van deze door het Davidsfonds georganiseerde lezingenreeks gingen door in Gent en Tervuren (24 november en 13 december) en trokken veel publiek. Deze reeks publiekslezingen in samenwerking met het Davidsfonds, wordt in 2023 voortgezet.

Koen Aerts en Bruno De Wever, Oorlogscafé Tervuren, 13.12.2022.

Onderzoek

In 2021 en 2022 lanceerden we diverse nieuwe onderzoeksprojecten en behaalden we belangrijke resultaten in lopende projecten. Niettemin was er ook negatief nieuws te melden: voor het eerst sinds de lancering van het BRAIN-financieringskanaal van fundamenteel onderzoek door BELSPO, behaalde het CegeSoma geen financiering voor een nieuw project. Het illustreert ook dat de menswetenschappen het steeds moeilijker krijgen om binnen dit nochtans essentiële kader nog financiering te vinden voor fundamenteel onderzoek. Het

CegeSoma is wel niet-gefinancierde partner in het BRAIN-project *PROVENANCE* over herkomstonderzoek van roofoorkunst na de Tweede Wereldoorlog; een project gecoördineerd door het Koninklijke Museum voor Schone Kunsten in Brussel dat in 2023 formeel van start zal gaan.

In het BRAIN-kader moet ook vermeld worden dat Florent Verfaillie op 21 december 2022 met succes zijn doctoraat verdedigde aan de Universiteit Gent onder promotorschap van Nico Wouters en Bruno De Wever.

Het doctoraat handelt over collaborateurs en verzetsmensen tijdens de Eerste Wereldoorlog in België. Verfaillie werd in 2014 bij het CegeSoma aangeworven als één van de onderzoekers van het BRAIN onderzoeksnetwerk *'The Great War from Below'* samen met de UGent, de UNamur en de KULeuven. Dit project werd gecoördineerd door Nico Wouters en werd afgesloten in 2019 (het eindrapport werd in 2020 bij BELSPO ingediend).

Met de succesvolle verdediging van Verfaillie is het project na al die jaren echt afgesloten en het is nu wachten op een hopelijk snelle publicatie van dit belangrijke werk.

Florent Verfaillie, 21 december 2022

Het tweejarige BRAIN 2.0 project Postwarrex over het militair gerecht en de executies in het kader van de repressie na de Tweede Wereldoorlog, een partnership met de Koninklijke Militaire School (prof. Dr. S. Horvat) werd in de zomer van 2022 afgerond. Het project is

geresulteerd in een boek dat door Lannoo en Racine in het Nederlands en het Frans zal worden gepubliceerd.

Postwarex projectleden : Xavier Rousseaux, Dimitri Roden, Dirk Luyten, Elise Rezsöhazy , Stanislas Horvat, 25 mei 2022

Het grootste project waaraan CegeSoma nog altijd deelneemt, is de *European Holocaust Research Infrastructure* (EHRI). De belangrijkste taak van het CegeSoma was weggelegd bij de zogenaamde *Preparatory Phase* (EHRI-PP), hoewel we ook betrokken waren bij enkele werkpakketten (met name over privacy) bij het project EHRI-3. Het CegeSoma was via Dirk Luyten de werkpakketleider van ‘*Legal and Governance*’ binnen EHRI-PP, met als essentiële taak om de nieuwe statuten op te stellen van de toekomstige permanente onderzoeksinfrastructuur die EHRI in de toekomst moet worden. Dit was een technisch maar cruciaal werk, dat niet enkel juridisch inzicht vergde maar ook veel onderhandelings talent.

Adina Babesh

Matthew Haultain-Gall

Dirk Luyten werd bijgestaan door onderzoekers Adina Babesh en Matthew Haultain-Gaull. De toekomstige statuten werden uiteindelijk goedgekeurd door de *'board of governmental representatives'* op 22 november 2022 en kunnen ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Europese Commissie. De resultaten en stand van zaken van het globale Europese project, werd gecommuniceerd en besproken op de General Partner Meeting in het CegeSoma op 13 en 14 december 2022. De voorbereiding van de zogenaamde Belgische *'national node'* die het CegeSoma samen met Kazerne Dossin voorbereidt, startte met workshops in Kazerne Dossin (24 september 2021) en CegeSoma (26 november 2021) en opnieuw Kazerne Dossin (16 juni 2022).

Het doel is hier voldoende Belgische partners te vinden, om straks een nationaal netwerk op te kunnen richten binnen het nieuwe permanente EHRI.

[EHRI General Partner Meeting in het CegeSoma op 13 en 14 december 2022 met Dirk Luyten, Reto Speck en Karel Velle](#)

Mede door de cruciale rol van het CegeSoma, ligt de weg open voor de oprichting van een permanente onderzoeksinfrastructuur in 2025. We vermelden ook dat we in september 2022 EHRI-fellow G. Rossolinski-Liebe (Universiteit Hamburg) ontvingen, die onderzoek doet naar de Poolse oorlogsburgemeesters en de Holocaust.

Op 27 januari 2022 werd aangekondigd dat de Belgische Senaat en vice-eerste minister en minister van Mobiliteit Georges Gilkinet de opdracht gaven aan het CegeSoma om de rol van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS) in de deportaties van Joden, Roma, politiek gevangenen en verplicht tewerkgestelden te onderzoeken. Dit kan beschouwd worden als een soort 'vervolgonderzoek' van het rapport dat door het CegeSoma gepubliceerd werd als 'Gewillig België' in 2007, over de verantwoordelijkheid van de Belgische overheden in de Jodenvervolgung tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Florence Matteazzi

Op 1 augustus 2022 werd onderzoekster Florence Matteazzi aangeworven. Het onderzoek wordt gecoördineerd door Nico Wouters en het moet eind 2023 leiden tot een eindrapport en daarna ook een publicatie, die eerst zullen worden voorgesteld aan de Senaat. Het bevestigt alleszins de rol die het CegeSoma ook binnen het Rijksarchief speelt voor het publieke onderzoek naar moeilijke kwesties uit ons nationale verleden, zeker wat betreft de Tweede Wereldoorlog. In het kader van dit onderzoek, werd ook een begeleidende wetenschappelijke adviescommissie opgericht.

Nico Wouters presenteerde het onderzoek ook tweemaal in een hoorzitting van de Commissie Institutionele Aangelegenheden van Senaat (op 11 februari 2022 en 28 oktober 2022). In het kader van dit onderzoek voerde de Nederlandse onderzoeksstagiair Kris van der Aar ook een onderzoek uit (september-december 2022) over de interne zuivering binnen de NMBS. Zijn onderzoek moet in 2023 of 2024 leiden tot een wetenschappelijk artikel.

In zijn FED-tWIN-programma People@War (een sociale geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog) zocht Koen Aerts voort naar een huwelijk tussen structurele geschiedenis en mentaliteitsstudie die aansluit bij de Annales-school. Dit impliceert een zoektocht naar meer 'holistische' bronnen die een totaalperspectief en -analyse mogelijk maken maar ook nieuwe interdisciplinaire methoden om gekende bronnenreeksen die 'big data' bevatten te bevragen. Aerts lanceerde in 2022 ook een brede, tweetalige online-enquête die bij de hele Belgische bevolking peilt naar de kennis, herinnering en evaluatie van de Tweede Wereldoorlog. Dat leverde eind 2022 462 Nederlandstalige en 167 Franstalige antwoorden op.

Vanaf 1 oktober 2022 startte het tweede FED-tWIN -programma waarvan CegeSoma de partner is met de indiensttreding van Widukind De Ridder. Het gaat om het project 'BELCOWAR', met als promotoren Dirk Luyten (CegeSoma) en Bart Kerremans (KULeuven). Deze FED-tWIN focust op de economische aspecten van België en de Koude Oorlog en zal zich in de eerste fase vooral richten op de GATT-onderhandelingen van de late jaren 1950 tot de late jaren 1960 en de positie van België daarin. Dit onderzoek zal voor een groot deel gebeuren op basis van archieven, niet alleen van Buitenlandse Zaken, maar ook van relevante ministeries en interministeriële comités en ondernemingen bewaard in depots van het Rijksarchief.

Een bescheidener onderzoek dat werd gelanceerd, was dat naar het verzet in Vlaanderen. Dankzij de financiële gift van de opgeheven vzw 'Witte Brigade (Fidelio)' aan het CegeSoma, konden we onderzoekster An Rydant aanwerven van augustus tot december 2022. Zij deed onderzoek naar het Onafhankelijkheidsfront in zeven middelgrote Vlaamse steden; een onderzoek dat moet leiden tot een wetenschappelijk artikel in 2023.

An Rydant

Het manuscript van het onderzoek naar het provinciebestuur van Limburg tijdens de Tweede Wereldoorlog dat het CegeSoma uitvoerde in opdracht van de provincie Limburg werd in 2022 ingediend. Het boek werd geschreven voor onderzoekster Aline Thomas, met hulp van Dirk Luyten en Nico Wouters.

De publicatie van dit boek, voorzien van tal van illustraties, is voorzien voor de lente van 2023.

In het academiejaar 2021-2022 werd ook een interuniversitair seminarie gelanceerd tussen de *UCLouvain* en de *UAntwerpen* over lokaal verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Interuniversitair seminarie UCLouvain – UAntwerpen, 25 april 2022

Ongeveer 24 studenten van beide universiteiten bestudeerden de erkenningsdossiers van verzetsmensen uit 23 gemeenten aan beide zijden van de taalgrens. De studenten werden naast hun promotoren prof. Emmanuel Debruyne en prof. Marnix Beyen ook begeleid door

Fabrice Maerten, die zijn uitstekende kennis over de bronnen van het verzet kon valoriseren ten bate van deze studenten. In diverse workshops in de conferentiezaal van het CegeSoma, werden de studenten wegwijs gemaakt in de geschiedenis van het verzet en van de bronnen. Het werk van de studenten leidde tot een reeks papers over de gemeenten, waarvan er enkele ook gepubliceerd werden op *'Belgium WWII'*. Met deze interuniversitaire samenwerking tussen een Franstalige en Nederlandstalige universiteit realiseert het CegeSoma één van haar kerndoelstellingen als platform van dialoog tussen de universiteiten rond onze kernthema's. Niet enkel leidde het tot interessante geschiedschrijving, het leverde ook nieuwe kennis op over de mogelijkheden van deze individuele erkenningsdossiers en we hopen dit seminarie de komende jaren nog te kunnen herhalen.

Nico Wouters werd in januari 2022 benoemd tot co-coördinator van het project 'Resolutie Metissen', samen met Pierre Alain Tallier (de operationeel directeur van het Rijksarchief Brussel). Dit door de publieke overheden gevraagde onderzoek, heeft twee grote doelen: zorgen dat de Metissen toegang krijgen tot gecentraliseerde persoonsinformatie en het uitvoeren van een historisch onderzoek naar de rol van de diverse overheden in de behandeling van de Metissen. Zo is de cirkel rond, want dit grootschalige onderzoek kende eigenlijk zijn lange aanloop in het CegeSoma via het pioniersonderzoek van Sarah Heynssens (met het boek *Kinderen van de Save* uit 2017).

De publicatie van het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis werd niet gehinderd door de Coronajaren en het tijdschrift werd gepubliceerd volgens planning.

Dat heeft zeker ook te maken met het feit dat Michael Auwers als *managing editor* in dienst trad en tal van taken op zich nam. We publiceerden twee dubbele themanummers (nr. 1-2 van

2021 en nr. 1-2 van 2022), respectievelijk over het *'nachleben'* van de gemeente Ieper na de Eerste Wereldoorlog (gastredacteurs Delphine Lauwers en Matthew Haultain-Gall) en over het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog (gastredacteurs Babette Weyns en Michèle Corthals).

Daarnaast publiceerden we per jaargang ook nog twee enkele nummers met individuele artikelen. De studiedag naar aanleiding van tien jaar BTNG 'nieuwe stijl' werd hierboven al vermeld. In 2022 werd ook de financiële steun van de Universitaire Stichting en het FNRS voor het tijdschrift verlengd, voor een periode van drie jaren.

De website van het tijdschrift had in 2022 21.154 bezoekers en 62.528 geconsulteerde pagina's. Dit is een daling van ca 25% tegenover 2021 wat mogelijk mede door het hogere digitale verkeer tijdens de Coronajaren wordt veroorzaakt: we zien dezelfde daling – zij het veel minder uitgesproken – in de bezoeken van de website van het CegeSoma en de site *'BelgiumWWII'*.

De onderzoekers van het CegeSoma namen ook deel aan diverse netwerken, raden en commissies: we verwijzen naar de individuele bibliografie voor details. Toch vermelden we hier enkele interessante initiatieven. Op vraag van het kabinet van de staatssecretaris van Wetenschapsbeleid schreven Nico Wouters en Dirk Luyten een nota over de kunsthandelaar Huelens in het kader van de roofoorkunst na de Tweede Wereldoorlog. Fabrice Maerten (en later ook Koen Aerts) werden lid van de wetenschappelijke raad van het Museum van de Weerstand in Anderlecht, en zijn zo nauw betrokken bij de voorbereiding van de opening van dit museum in 2024.

De geassocieerde onderzoekers vormen een netwerk van verschillende onderzoekers die kwalitatief hoogstaand onderzoek verrichten binnen onze kernthema's. Een samenkomst was helaas door Corona niet mogelijk, maar verschillende onderzoekers publiceerden belangrijke resultaten van hun werk. Zo publiceerde Geert Sels in 2022 zijn veelbesproken boek over roofoorkunst in België na de Tweede Wereldoorlog. Derk Venema redigeerde een bundel over de hoogste rechtscollages in de door Nazi-Duitsland bezette landen. Andere geassocieerde onderzoekers publiceerden verschillende bijdragen in wetenschappelijke tijdschriften.

Het Gespecialiseerd Wetenschappelijk Comité van het CegeSoma, met telkens één vertegenwoordiger per departement geschiedenis van de Belgische universiteiten, bleef zijn rol als adviescomité en klankbordgroep spelen. Het comité kwam samen op 3 mei 2021 en 23 maart 2022. Onze onderzoekers en de leden van onze wetenschappelijke staf bleven uiteraard ook zelf actief publiceren: we verwijzen graag naar de wetenschappelijke publicatielijst in bijlage. Ook de bestuursvergaderingen van de vzw 'Vrienden van het CegeSoma', en de bestuursvergaderingen van de Belgische Vereniging voor Nieuwste Geschiedenis (waar namens het CegeSoma Isabelle Ponteville lid van is) vonden in 2021 en 2022 plaats in de conferentiezaal van het CegeSoma.

Focus op het Wikibase-Verzet project en de vrijwilligers

In de lente van 2021 lanceerden we één van onze grootste lopende projecten onder de naam Wikibase-Verzet. Zoals de naam zegt, sluit dit project nauw aan bij onze strategische doelstelling om de geschiedschrijving van het verzet verder te ontwikkelen. Onder leiding van Anne Chardonnens en Fabrice Maerten, startte het project in de lente van 2021 met een doorgedreven overleg naar de methode, de selectie en de technische aanpak. Omdat integratie in de strategische werking van het Rijksarchief noodzakelijk was, werd een werkgroep van specialisten opgericht binnen het Rijksarchief die fungeert als een soort adviescomité en klankbordgroep. Om pragmatische redenen, werd gestart met de persoonsdossiers die (al dan niet gedeeltelijk) bewaard worden in het CegeSoma, onder meer (niet volledig) van de inlichtingen- en actiediensten, de Witte Brigade, de Nationale Koningsgezinde Beweging, de *Insoumis* en het Onafhankelijkheidsfront.

In 2022 werd ook een aanvang genomen met de invoer van data van de weerstanders van de sluikpers bij het Archief Oorlogsslachtoffers. In 2022 kwam de invoer van data op kruissnelheid. Eind 2022 waren 70.000 dossiers volledig ingevoerd (waaronder alle 46.340 dossiers van de Inlichtingen- en Actiediensten) en 28.000 dossiers gedeeltelijk.

Het einddoel van dit project is de aanmaak van een zo volledig mogelijke zoekmachine over de naar schatting 150,000 verzetsmensen in België. Op basis van de informatie uit individuele dossiers over deze personen, startte de invoer van basisgegevens in een databank. Dit project

heeft twee grote objectieven. Ten eerste is het de bedoeling de databank op termijn publiek toegankelijk te maken via de zoekmotor van het Rijksarchief, zodat onderzoekers en het publiek efficiënter kunnen zoeken naar de gefragmenteerde archiefstukken over bepaalde personen. Een tweede doel is om deze databank te gebruiken als een pilootproject voor het valoriseren van data volgens een nieuwe internationale norm van de *Records in Context*-standaard, wat onder meer betekent dat de formaten van de gegevens ook door computers leesbaar zijn. Dat moet het straks mogelijk maken om de data ook te koppelen met externe databanden, wat de gebruiker veel meer gecentraliseerde informatie zal opleveren. Het gaat dan concreet om velden zoals 'plaatsnamen' die gelinkt kunnen worden aan externe bronnen zoals Wikidata of GeoNames maar ook een koppeling met bepaalde kenmerkende velden van de databanken van ODIS of SNAC (*Social Networks and Archival Context*). Dat laatste moet het mogelijk maken om dus archiefcollecties en bronnen aan elkaar te linken.

Alexandre Stroinovskiy & Yvette Martin, twee vrijwilligers - Project Wikibase Verzet

Omdat de invoer van deze honderdduizenden gegevens een enorme inzet vergt, werd de strategische beslissing genomen om een deel van het ondersteunende personeel, onze groeiende vrijwilligersploeg, onze jonge Duitstalige vrijwilligers en onze jobstudenten op dit project in te zetten. Zo werkt sinds 2022 een belangrijk deel van ons centrum aan dit project. In een wederzijdse wisselwerking, stimuleerde dit project ook de verdere groei van onze vrijwilligersploeg. Van negen vrijwilligers begin 2021, groeide dit team naar 16 mensen eind 2022. Onze vrijwilligersploeg was eind 2022 samengesteld uit 13 mannen en drie vrouwen, waarvan 13 Franstaligen en drie Nederlandstaligen, tussen de 40 en de 75 jaar. Zij werken elk

één dag per week samen in een groot landschapsbureau, in hoofdzaak dus aan het project Wikibase-Verzet.

We moeten hier dan ook zeker aandacht besteden aan deze mensen, die de laatste twee jaren een enorm werk hebben verzet. De vrijwilligersploeg werkt onder de coördinatie van Fabrice Maerten.

Het succes van onze vrijwilligersploeg is zeker deels op zijn conto te schrijven, terwijl anderzijds wordt aangetoond dat een passionerend groot project ook een belangrijke stimulans kan zijn om nieuwe mensen aan te trekken.

Communicatie en informatieverstrekking

De belangrijkste structurele toevoeging aan onze CegeSoma-website, was het creëren van een themaknop over de ‘Koude Oorlog’ (naast beide Wereldoorlogen en ‘CegeSoma in de kijker’). Ook werden tal van verouderde linken en collectiebeschrijvingen (door de nieuwe situatie door de grote collectiemobiliteit) aangepast. De Engelse versie van onze site verder ook aangevuld.

Net zoals de bezoekaantallen voor onze andere sites, daalde het aantal unieke bezoekers van onze eigen website (www.cegesoma.be) met ca. 10%. In 2022 behaalde onze site 86.737 bezoeken en 192.572 geconsulteerde pagina’s.

Deze lichte daling, volgt volledig de algemene daling van het internetverkeer in 2022 na de Coronajaren 2020 en 2021. Het aantal volgers van onze facebookpagina stijgt dan weer wel (van 2358 in 2020 naar 2692 in 2022). In april 2021 voerden we een nieuwe layout in van onze nieuwsbrief, via Flexmail. In 2021 en 2022 verstuurdde we in totaal 19 nieuwsbrieven aan 812 Nederlandstalige, 705 Franstalige en 199 Engelstalige abonnees.

Ons in oktober 2020 gepubliceerde YouTube kanaal werd in 2021 en 2022 verder ontwikkeld met korte eigen films. In 2021 en 2022 produceerden we respectievelijk 11 en 9 korte filmclips en we bereikten 200 geabonneerden en vaak een veelvoud aan kijkers per film.

De onderwerpen waren divers: van een reeks met Alain Colignon over belangrijke thema’s in de wetenschappelijke bibliotheek van het CegeSoma, tot clips over het verzet tijdens WOII maar ook meer persoonlijke clips over de ervaring van jonge vrijwilligers in het CegeSoma.

Filmclip met Dr Reto Speck (Isabelle Ponteville), 14 december 2022

Dienstverlening

Zoals gezegd, maakte de sluiting van ons depot in de Belgradostraat (Vorst) en de bijhorende interne collectieverhuizingen een reorganisatie van onze leeszaalwerking noodzakelijk. Omdat het leeuwendeel van onze archiefcollecties zich vanaf 2021 in het depot Cuvelier (Hopstraat in Brussel) bevonden, was een ontdubbeling van onze dienstverlening noodzakelijk. Het uithalen van stukken (en het ter beschikking staan) voor lezers in het depot Cuvelier, gebeurde vanaf 2021 door Gertjan Desmet op maandag, en in een beurtrol door Fabrice Maerten, Dirk Luyten en Nico Wouters op woensdagen. Wat de bibliotheekcollectie betreft (en een deel van de verzetsarchieven) blijft de normale dienstverlening in de leeszaal van de Luchtvaartsquare gewoon bestaan. Wel beslisten we samen met de andere depots van het Rijksarchief om het reservatiesysteem in de leeszaal te behouden. Vanaf 15 juni 2022 gebruikten we daarvoor een online kalender, waarin lezers zelf hun reservatie kunnen boeken. Al deze fundamentele veranderingen op korte tijd leidden – ondanks alle communicatie en uitleg – zeker tot verwarring bij sommige lezers en bezoekers.

We antwoordden in 2020 en 2021 op respectievelijk 1832 en 1677 inhoudelijke historische vragen van zeer uiteenlopende aard, voor de overgrote meerderheid digitaal (per e-mail of via facebook) maar ook via de fysieke bezoeken in de leeszaal. Het aantal bezoeken in onze leeszaal was in 2020 en 2021 respectievelijk 465 en 503, wat toch positief spreekt voor het feit

dat de fundamentele reorganisatie van onze leeszaal en de collectiemobiliteit geen negatieve gevolgen had voor ons publieksbereik.

Hilde Keppens en één bezoeker ten tijden van de Corona, 27 januari 2021

... een paar maanden later, Anne Chardonnens met Steve Katz en neef Gary, 23 mei 2022

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 - PARTNERSCHAPPEN (FRANS & NEDERLANDS, AFHANKELIJK VAN HET DOSSIER)

Hierna vindt u in een lijst een overzicht van enkele belangrijke partnerschappen die het CegeSoma, of de wetenschappelijke staf van het CegeSoma, de afgelopen twee jaren aangingen:

- 2021: Opdracht 'Liberation Route Europe' aan CegeSoma voor de ontwikkeling van 16 herdenkingsplaatsen op een toeristische bevrijdingsroute in België (Chantal Kesteloot en Alain Colignon).
- Alain Colignon en Chantal Kesteloot werkten aan de voorbereiding van een dossier voor de reorganisatie van « *NUTS! Heritage Center* » sur le site des « Bastogne Barracks » (conseil scientifique et historique), dossier porté par Euro TASC Consulting (procédure d'appel d'offres).
- Partenariat Musée de la Tour de l'Yser et le projet NISE (*National movements and Intermediary Structures in Europe*) Colloque « National forgetting and memory : the destruction of 'national' monuments from a comparative perspective », 11 mars 2021, <http://www.nise.eu/save-the-date-11-march-nise-conference-on-national-forgetting-and-memory-the-destruction-of-national-monuments-from-a-comparative-perspective/>
- Partenariat Mons Memorial Museum, colloque Mémoires coloniales. Comment comprendre la multiplicité des mémoires européennes et africaines de la Colonisation et de la décolonisation à travers le cas de Mons, Mons 5-7 mai 2021.
- Partenariat Université de Namur, colloque « portraits choisis, portraits subis », Namur, 26-27 mai 2021.
- Overleg met NW, Michael Auwers met Marc Cools en Emmanuel Debruyne over samenwerking CegeSoma-BISC in april 2021. Michael wordt opgenomen in de 'kernraad' van BISC en er worden diverse pistes voor concrete samenwerking vermeld. Ondertussen werden via BISC twee presentaties verzorgd op de door het CegeSoma georganiseerde conferentie *België en de Koude Oorlog* (17 juni 2022 – lezingen door Marc Cools en Marie Bouvry), en verleent het CegeSoma zijn medewerking aan de organisatie van een studiedag van het BISC op 22 mei 2023, tijdens dewelke het nieuwe nummer van het tijdschrift van het BISC zal worden voorgesteld. Dat zal in meerderheid bijdragen bevatten binnen de onderzoeksdomeinen van het CegeSoma.
- Le Cegesoma a été associé à l'organisation du colloque « National forgetting and memory: the destruction of 'national' monuments from a comparative perspective », 11 mars 2021, CK a animé la séance intitulée "Nation-state, ideology and monuments". L'ensemble de la conférence est désormais en ligne : <http://www.nise.eu/national-forgetting-and-memory-conference-now-available-online/>
- Nico Wouters maakt deel uit van de 'Stuurgroep Warlux' van het Luxemburg Centre for Contemporary and Digital History, rond een sociale geschiedenis van specifieke categorieën burgers/militairen (onder leiding van onder meer Christophe Brüll)
- CK a participé au cycle de cours "Déboulonner les statues coloniales et après? Regards sur le patrimoine culturel issu de la colonisation" organisé par Bérengère Piret du 2 au 17 mars 2021

au Collège Belgique. Cours consacré à « Colonisation, décolonisation. Quelle place dans l'odonymie bruxelloise ». Cet exposé a également été présenté au groupe de travail sur la décolonisation de l'espace public bruxellois créé à l'initiative de Pascal Smet, 21/3/2021.

- Nico Wouters geeft als gastprofessor gastcolleges over mondelinge geschiedenis en herinnering (binnen de module mondelinge geschiedenis) en begeleidt als promotor Masterscripties
- Chantal Kesteloot: Samenwerking met het Mémorial de la Shoah (Parijs) voor de voorbereiding van de tentoonstelling en de catalogus "Spirou dans le tourmente de la Shoah".

BIJLAGE 2 - INTERVENTIES/LEZINGEN/WETENSCHAPPELIJK COMITÉ ...

AERTS Koen

"Kinderen van de collaboratie versus Enfants de la collaboration", Gastles woord en beeld, UGent, 28.4.2021.

Overleg met erfgoedcel Zedelgem naar aanleiding van commotie rond monument, 31.8.2021.

"Ontwerp monument-memoriaal Antwerpse oorlogsslachtoffers", Team-Arcadis en Philip Aguirre y Otegui, Antwerpen, mei 2021-december 2021.

Follow-up comité DIGICOLJUST, 6.9.2021.

Debat "Verdinaso, verzet, verkozen: Frantz Van Dorpe en het gevecht met de liberale democratie", Ontmoeting publieksgeschiedenis, CegeSoma, 22.9.2021.

Overleg met erfgoedcel Zedelgem naar aanleiding van commotie rond monument, 27.9. 2021.

Lezing 'Bevrijding, collaboratie en repressie: geschiedenis en herinnering', feitelijke vereniging Lubbeek, 10.10.2021.

Wetenschappelijk comité permanente tentoonstelling WOII, MAS Antwerpen, 13.10.2021.

Overleg met de Vlaamse Canoncommissie, virtueel, 20.10.2021.

Debat "Kunst en collaboratie" naar aanleiding van tentoonstelling Dirk Baksteen, Jacobs Smitsmuseum, Mol-Sluis, 4.11.2021.

Elfnovemberlezing "De verbeelding: vriend en vijand van de vrede", Vredesinstituut Ieper, 10.11.2021.

Lezing "Bevrijding, collaboratie en repressie: geschiedenis en herinnering", Seniorenuniversiteit Hasselt, Diepenbeek, 15.11.2021.

Lezing "Bevrijding, collaboratie en repressie: geschiedenis en herinnering", Heemkunde Lille, Lille, 18.11.2021.

Internationale (besloten) studiedag over de POW-site op het Vloethemveld, Zedelgem, 26-27.11.2021.

Jury kandidaturen scenografie permanente tentoonstelling WOII, MAS Antwerpen, 11.1.2022.

Redactieraad Wetenschappelijke Tijdingen, 15.1.2022.

Overleg met de gemeente Zedelgem over het Letse oorlogsmonument “De Bijenkorf”, samen met Pieter Lagrou, online, 8.3.2022.

Overleg “The Twentieth Convoy: contre le cinema?”, op Studiedag – Trains and the Holocaust. From a symbol of progress to a genocidal tool, Europalia Arts Festival in Kazerne Dossin, Mechelen, 26.4.2022.

Met Hannah Van Nieuwenhuysse, projectleider Zwinstreek en Vloethemveld (ANB), online, 17.3.2022.

Redactieraad Wetenschappelijke Tijdingen, 21.3.2022.

Moderator panelgesprek Naoorlogse beeldvorming over het verzet, op: Studiedag - Het verzet in België tijdens de Tweede Wereldoorlog, CegeSoma, Brussel, 25.4.2022.

Overleg scenografie WOII-expo MAS, Antwerpen, 6.5.2022.

Lezing “Collaboratie en repressie (boeken ‘Was opa een nazi?’ en ‘Kinderen van de repressie’).” ACOD-Oost-Vlaanderen, Gent, 7.5.2022.

Deelname Collegagroep Mondelinge Geschiedenis van FARO, Brussel, 10.6.2022.

Redactieraad Wetenschappelijke Tijdingen, 4.7.2022.

Moderator panelgesprek Over oorlogsromans Wil (2016) en De Draaischijf (2022) met respectievelijk Jeroen Olyslaegers en Tom Lanoye, KAAP-Theater aan Zee, Oostende, 29.7.2022.

Opnames Documentaire “De Helm”, Omma Films, Leuven, 12.8.2022.

Stuurgroep Mondelinge Geschiedenis van FARO, ter voorbereiding van studiedag, online, 22.8.2022.

Stuurgroep opstart Netwerk egodocumenten, Antwerpen, 25.8.2022.

Redactieraad Wetenschappelijke Tijdingen, 17.9.2022.

Wetenschappelijke commissie/raad van bestuur KADOC, 17.10.2022.

Lezing “Bevrijding, collaboratie en repressie: geschiedenis en herinnering.” Antwerpen, FelixArchief, 20.10.2022.

Lezing “Bevrijding, collaboratie en repressie: geschiedenis en herinnering.” WZC Eigenaard, Oud-Turnhout, 8.11.2022.

Follow-up comité DIGICOLJUST (BELSPO-BRAIN project over koloniale gerechtelijke archieven), 14.11.2022.

Oorlogscafé, Gent, 24.11.2022.

Oorlogscafé, Tervuren, 13.12.2022.

Wetenschappelijke commissie/raad van bestuur KADOC, 13.12.2022.

Wetenschappelijke raad van Musée de la Résistance de Belgique / Maison des Résistances, 16.12.2022.

AUWERS Michael

KZM, Gent (2 bijeenkomsten): organisator en voorzitter van de sessies van de Sectie Geschiedenis op de Lentevergadering en de Herfstvergadering 2021 en van de Koninklijke Zuid-Nederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis, 24.4 en 16.10.2021.

Voorzitter van de sessie “Pre First World War” op de conferentie Propaganda and Neutrality: Alternative Battlegrounds and Active Deflection, University of Kent, 24 en 25.6.2021.

Deelname aan de doctoraatsbegeleidingscommissie “Housing the Nation Abroad. The Belgian Diplomatic Representation through Architecture, Furniture and Art, 1830-1939”, KU Leuven, Campus Sint Lucas Gent, 28.10.2021.

Organisatie van en lezing op de conferentie België en de Koude Oorlog, CegeSoma, op 17.6.2022.

Mede-organisatie van de workshop 10 jaar BTNG (inclusief modereren rondetafelgesprek, CegeSoma, op 9.5.2022.

Organisatie van de Lente- (26.3.2022) en Herfstvergadering (15.10.2022) van de Koninklijke Zuid-Nederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis, sectie Geschiedenis, in de KANTL in Gent (<https://kzm.be/>).

Gastcollege over Belgische diplomatieke memoires (met focus op de periode van de Koude Oorlog) aan de UCLouvain, 16.3.2022.

Modereren sessie Koude Oorlog op de Dag van de Jonge Onderzoeker, CegeSoma, 6.5.2022.

Deelname aan de jaarlijkse bijeenkomst van de doctoraatscommissie van het project Housing the Nation Abroad over Belgische diplomatieke architectuur voor 1940 (KULeuven – Architectuur), in Gent op 20.12.2022.

Verschillende deelnamen aan bijeenkomsten van PoHis, onderzoeksgroep Politieke geschiedenis, onder anderen mock interview Eline Ceulemans voor een FWO-aspirantschap (8.9.2022), op UAntwerpen) en bespreking artikel Maarten Van Ginderachter (“Heeft nationale geschiedschrijving nog zin? En wat met een tijdschrift als het BTNG?”) (20.10.2022).

BABESH Adina

EHRI-PP General Partner Meeting, Presentation, together with Dirk Luyten, on the legal maturity of the future EHRI-ERIC EHRI-PP GPM Plenary Session, Zoom, 3-4.11.2021.

Workshop Belgian Node, Kazerne Dossin, Moderator of World café on Research, 24.9.2021.

Second workshop on Belgian Node, Zoom, Presentation on World Cafes results, 26.11.2021.

EHRI GPM, Prague, WP2 Governance, Statutes and Legal Work (avec Dirk Luyten) 17.5.2022.

EHRI Workshop: EHRI and Holocaust Studies in Romania. Connecting Archives and Research, Bucharest, presentation title ‘EHRI services: EHRI Portal and Holocaust research - a case study from Belgium’, 29.11.2022.

EHRI GPM, Bruxelles, WP2 Governance, Statutes and Legal Work (avec Dirk Luyten), 13.12.2022.

BRAULT Chloé

“Quality Management in a Heritage and Documentary Digitisation Project”, ADOCHS Study day on Image & Data Processing in the Cultural Heritage Sector (online), 14.9.2021.

“Présentation du ‘Guide méthodologique pour une numérisation de qualité’ », Plénière DIGIT – Belspo (online), 26.11.2021.

CHARDONNENS Anne

“Le projet Wikibase Résistants aux Archives de l’État en Belgique », Webinaire Wiki, Data et GLAM 2021 (online), 10.6.2021.

“Paying Down the 'Metadata Debt': A Way To Invest in User Experience “ADOCHS Study day on Image & Data Processing in the Cultural Heritage Sector (online), 14.9.2021.

« Le projet Wikibase Résistants », Séance inaugurale Séminaire Résistance UCL-UAntwerpen, CegeSoma, 5.10.2021.

« Le projet Wikibase Résistance », La Résistance en Belgique durant la Seconde Guerre mondiale, Journée d’étude, CegeSoma, Bruxelles, 24.4.2022.

Présentation à destination du comité de suivi du projet Wikibase Résistance, CegeSoma, Bruxelles, 24.6.2022.

« Le projet Wikibase Résistance », La Résistance : nouveaux outils, nouvelles approches, Journée d'étude aux Archives de l'État à Liège, 17.10.2022.

DESMET Gertjan

Deelname panelgesprek “Leeszaal of alles digitaal?” tijdens Dag van de Nieuwste Geschiedenis (Eupen, organisatie door BVNG), 20.5.5.2022.

Lezing tijdens AHD-studienamiddag rond persoonsarchieven (Liberaal Archief, Gent, organisatie door VVBAD), 13.9.2022.

KESTELOOT Chantal

Membre du comité scientifique du Musée BelVUE. Participation aux réunions relatives à l’élaboration du dossier historique « La colonisation belge en Afrique centrale » (<https://belvue.be/sites/default/files/documentation/files/2021-03/BELvue%20dossier%20-%20La%20colonisation%20belge%20en%20Afrique%20centrale.pdf>), 3 réunions.

Membre du comité scientifique du colloque « National forgetting and memory : the destruction of “national” monuments from a comparative perspective », 11.3.2021, Animation de la séance la séance intitulée “Nation-state, ideology and monuments” <http://www.nise.eu/national-forgetting-and-memory-conference-now-available-online/> + 2 réunions.

Participation au cycle de cours "Déboulonner les statues coloniales et après ? Regards sur le patrimoine culturel issu de la colonisation" organisé par Bérengère Piret du 2 au 17.3.2021 au Collège Belgique. Cours consacré à « Colonisation, décolonisation. Quelle place dans l’odonymie bruxelloise », exposé

également présenté au groupe de travail sur la décolonisation de l'espace public bruxellois créé à l'initiative de Pascal Smet, 21.3.2021.

Membre du Comité scientifique du colloque « Mémoire (dé)coloniale et espace public », Mons, mai 2021. Présentation d'une communication « La question des traces du passé dans les sociétés : éternels débats entre histoire et mémoire » et conclusions du colloque, 3 réunions.

Membre du Comité scientifique du colloque « portraits subis, portraits choisis. Les rapports de domination au prisme de la photographie, 1840-2000 », Namur, mai 2021. Présentation des conclusions du colloque, 2 réunions.

Participation à la présentation du site « Belgium, Battlefield of Europe » dont le CegeSoma est partenaire, WHI. Participation à un panel de discussion, 8.11.2021.

Membre de la kernredactie de la Digitale Encyclopedie van de Vlaamse Beweging (DEVB) (1 réunion/mois).

Membre du comité éditorial de la revue « Passés futurs » (<https://www.politika.io/fr/passes-futurs/comite-editorial>) (4 réunions/an).

Membre du comité scientifique de la Fédération internationale d'Histoire publique, 10 réunions/an.

Membre du groupe de travail AGR sur le bicentenaire de la Belgique, 1 réunion.

Membre de la commission philatélique de BPOst, 4 réunions/an

Participation à titre d'experte aux rencontres de la « Commission participative mixte sur les signes coloniaux dans l'espace public à Etterbeek, 5 réunions (avec à chaque fois des présentations : 9.2.2022, 19.4.2022, 14.6.2022, 18.10.2022, 14.12.2022).

Présentation d'une Conférence dans le cadre du SAME Festival Schaerbeek 'L'espace public : représentativité et/ou exclusion ? Les noms de rues, un livre d'histoire à ciel ouvert ?', 18.3.2022.

Exposé à Arlon, Université du Temps libre en pays d'Arlon, 'Toute commémoration fige-t-elle l'histoire ?', 24.3.2022.

Exposé au Sénat de Belgique 'Enfance et Grande Guerre/Kinderen en de Groote Oorlog', 11.11.2022.

Réunions mensuelles de la kernredactie de la Digitale Encyclopedie van de Vlaamse Beweging (8 réunions).

Réunions de la rédaction de la revue BMGN, 3 réunions

Réunions de la rédaction de la revue Passés futurs, 6 réunions.

Réunions du groupe de travail 'Public History Research Methodology', projet 'Public History as a New Citizen Science (PHASC)', 4 réunions.

Réunion du comité scientifique de l'exposition 'WWII Luxemburg', 10.10.2022.

Présentation du site www.belgiumwwii.be lors de la Journée de lancement du numéro de la RBHC consacré à la Résistance, CegeSoma, 25.4.2022.

Présentation d'un exposé 'Musées. Lieux et représentations de l'histoire de la Belgique ?' lors de la Journée d'étude pour le 10e anniversaire de la RBHC, 9.5.2022.

Présentation d'un exposé sur le site www.belgiumwwii.be lors de la Journée de l'ABHC, 20.5.2022.

Présentation d'un exposé sur la série 'Villes en guerre' lors de la journée de l'ABHC, 20.5.2022.

Présentation d'un exposé sur le site www.belgiumwwii.be lors de la Journée à destination des Cercles d'histoire locale, Liège, 17.10.2022.

Présentation d'un exposé (avec Bénédicte Rochet) lors du colloque 'Media and Cultural Life in Western occupied Europe': 'Vivantes, immersives, éloquentes, discours et propagande médiatiques autour des expositions du Grand Reich en Belgique', 7.11.2022.

Membre de la Commission philatélique de BPost, 4 réunions/an.

Membre du Comité organisateur du colloque 'Media and Cultural Life in Western occupied Europe'.

Membre du comité d'accompagne du projet 'Wikibase', 1 réunion.

Présentation d'un exposé sur le site www.belgiumwwii.be lors de la Journée de présentation interne, 21.11.2022.

LUYTEN Dirk

Internationaal Colloquium 'Territorien, Staat und Nation in der Wirtschafts- und Sozialgeschichte Territories, State and Nation in Economic and Social History IV. Kongress für Wirtschafts- und Sozialgeschichte IV. Congress for Economic and Social History' Universität Wien (Referaat over : Belgium under German occupation – sessie : Germany's Expansion during World War II. Institutional Change in the Occupied Countries and Incorporated Territories), 7-9.4.2021.

Internationaal colloquium 'Pensée démocratique et conceptions socio-économiques pendant l'entredeux-guerres : importance et conséquences d'un débat sociétal majeur en Allemagne, en France, en Angleterre et en Europe centrale' Université de Lorraine (Referaat: Les transformations des modèles de démocratisation sociale et économique dans l'entre-deux-guerres : le cas belge), 12-14.4.2021.

Studiedag 'Frantz Van Dorpe (1906-1990): ondernemer, politicus en zo veel meer' Sint Niklaas KOKW, ADVN, Stadsarchief Sint-Niklaas en Erfgoedcel Waasland (Referaat: Frantz Van Dorpe als exponent van de Vlaamse elite van bedrijfsleiders), 12.6.2021.

Symposium Netwerk Oorlogsbronnen (Amsterdam) over 'Beladen erfgoed'(Referaat : Was Opa een Nazi? Of toch niet...), 12.10.2021.

Wetenschappelijk Comité Heritages of Hunger (Radboud Universiteit, Wageningen University en NIOD).

'Le RGPD, la 'Loi vie privée' belge & la pratique de la recherche historique – Université de Liège - (in het kader van HISTAR – doctoral school geschiedenis & kunstgeschiedenis) - 18.3.2022.

Voorstelling People@War op de Wetenschappelijke Lente van het Rijksarchief (Africamuseum) - 3.5.2022.

Presentatie over WP 2: Governance and Legal Work – EHRI-PP General Partner Meeting Praag - 17.5.2022.

Het project Postwarex – voorstelling en historiografisch kader →voordracht op de afsluitende conferentie van het Postwarex-project - 24.5.2022.

Samen met Bart Kerremans: voorstelling FEDtWIN Belcowar – Studiedag België en de Koude Oorlog CegeSoma - 17.6.2022.

Samen met Karin Van Honacker: 'Belgium: Challenging Themes in Belgian History and the State Archives' Commitment to Maximum Accessibility: Shared Heritage from Congo and the Second World War and its Aftermath' - Extraordinary EBNA/EAG conference, Archives and the Culture of Remembrance, Berlin 24-26 augustus 2022 - 25. 8.2022.

Conferentie publieksgeschiedenis met Guy Coppieters (inleiding & interview) - 19.10.2022.

Presentatie over WP 2: Governance and Legal Work – EHRI-PP General Partner Meeting Brussel - 13.12.2022.

Conferentie publieksgeschiedenis vzw Vrienden van het CegeSoma met Bruno Comer (inleiding & interview) - 21.12.2022

MAERTEN Fabrice

Réunion Wikibase Résistance (19.4.2021) + 2 réunions avec le groupe de travail Wikibase résistance, 11.6.2021 et 24.11.2021.

Présidence de la section Histoire politique et militaire (période contemporaine) du Congrès Cercles d'histoire et d'archéologie à Tournai, 19.8.2021 au 21.8.2021.

Lancement Séminaire UCL-UAntwerpen (CegeSoma -) + réunion virtuelle (30.4.2021) et réunion en présentiel (29.7.2021 – CegeSoma) pour sa préparation + 2 séances des séminaires (en ligne) consacrés à la résistance au plan local : UCL dirigé par Emmanuel Debruyne à LLN (2.12.2021) & UAntwerpen dirigé par Marnix Beyen et Michèle Corthals à l'UAntwerpen (3.12.2021).

Réunion en ligne du Comité scientifique du Musée de la Résistance, 27.5.2021.

En tant qu'expert, réunion avec les concepteurs du projet TV 'Les enfants de la Résistance', la Hulpe, 4.3.2021.

Jury mémoire de maîtrise de Grégoire Gardin, 'Boucle : un réseau oublié. Étude des agents du réseau de renseignements Boucle et de son fonctionnement (1942-1944)', UCL, janvier 2021.

Comité scientifique du futur Musée de la Résistance à Anderlecht : 1.2.2022, 25.8.2022 (en présentiel à Anderlecht) et (par zoom) ,16.12.2022.

Réunion Groupe de travail au CegeSoma 'Parcours de résistants' pour le futur Musée de la Résistance à Anderlecht : 22.3.2002.

Réunion Groupe de travail Wikibase Résistance, au CegeSoma, 24.6.2022.

Réunion de Bilan du séminaire interuniversitaire UCL-UAntwerpen 2021-2022 au CegeSoma, 22.6.2022.

Conférence donnée au Club de l'Histoire (Bruxelles) sur 'La Résistance en Belgique', 9.6.2022.

Membre du jury du mémoire de maîtrise en histoire de Guillaume Avalosse, 'Les activités de la Sûreté de l'Etat belge dans la péninsule ibérique, 1940-1944' (rapport écrit, envoyé le 19.8.2022).

Présentation du projet Wikibase Résistance (avec Anne Chardonnes) lors de la présentation interne des différents projets en cours au CegeSoma, 21.11.2022.

Journée consacrée à la Résistance au CegeSoma (numéro spécial RBHC + clôture du séminaire UCL-UAntwerpen consacré à la Résistance au plan local), 25.4.2022.

Journée consacrée aux nouveaux outils et nouvelles approches de la Résistance aux AE Liège (partenariat AE Liège-CegeSoma), 17.10.2022.

PONTEVILLE Isabelle

Membre du Comité de rédaction de l'ABHC (réunions : 17.2.2021 – 19.5.2021 – 18.8.2021 – 17.11.2021 et 16.2.2022 - 1.6.2022 - 6.9.2022 - 16.11.2022.)

Présentation du site internet du CegeSoma lors de la présentation interne des différents projets en cours au CegeSoma, 21.11.2022.

REZSÖHAZY Elise

'Occupations', séminaires 'Nouveaux regards sur la Grande Guerre' à l'Institut historique allemand à Paris (modératrice de la session), Paris (en ligne), 29.1.2021.

'Avant la Gestapo : les polices secrètes allemandes durant la Grande Guerre', invitation de la Maison de l'Histoire, Louvain-la-Neuve (en ligne), 25.3.2021.

Young archivist (Archives de l'Etat), 25.2.2021.

THOMAS Aline

Young archivist (Archives de l'Etat), 25.2.2021.

WOUTERS Nico

Lezing: 'Het verzet tijdens WOII in Antwerpen', Vredescentrum, 24.4.2021.

Lezing: 'De geschiedenis en de herdenkingen van WOII', Lokeren, 20.10.2022.

Lezing: 'Leren uit de geschiedenis?', herdenking federale Resolutie over genocides, Kamer van Volksvertegenwoordigers, 9.12.2022.

BIJLAGE 3 - MEDIA

AERTS Koen

Geschreven pers

Steven Vanden Bussche, "Discussie over toegang collaboratie-archief laait op", in: Apache, 25.1.2021.

Koen Baumers, "Een historische strijd", in: Het Nieuwsblad, 27.1.2021.

"Zogezegde universele mensenrechten gelden alleen voor wie door de staat als burger wordt erkend", in: Knack, 16.2.2021 (open brief).

"Sammy Mahdi, politieke moed heeft niets te maken met het onverzettelijk vasthouden aan verstarde kaders", in: DeWereldMorgen.be, 18.2.2021 (open brief).

Pieter Huyberechts, "Historicus: 'Het dorp dat de zwaarste tol betaalde voor de oorlog'", in: Het Nieuwsblad, 27.2.2021.

Pieter Huyberechts, "Uitlevering oudste nazi (95) wekt beroering in Meensel-Kiezegem", in: De Standaard, 27.2.2021.

"Het einde van WOII herdenken? België kan een tandje bijsteken", in: De Morgen, 6.5.2021.

Koen Aerts e.a. "Kinderen van de collaboratie hebben recht op informatie", in: De Standaard, 17.5.2021 (opiniestuk).

"Grote imagoschade voor Zedelgem door monument voor Letse Waffen-SS'ers", in: Apache, 31.5.2021.

"Trois ans après avoir été inauguré, un monument de Zedelgem fait polémique", in : La Meuse, 25.6.2021.

"Twee jaar geleden voor trots ingehuldigd", in: Het Nieuwsblad, 25.6.2021.

"Trois ans après avoir été inauguré, un monument de Zedelgem fait polémique", in : La Capitale, 25.6.2021.

"Trois ans après avoir été inauguré, un monument de Zedelgem fait polémique", in : SudPresse, 25.6.2021.

"Trois ans après avoir été inauguré, un monument de Zedelgem fait polémique", in : La Nouvelle Gazette, 25.6.2021.

"Trois ans après avoir été inauguré, un monument de Zedelgem fait polémique", in : Nord Eclair, 25.6.2021.

"'Ruche' de Zedelgem : la Flandre se réveille...Doucement", in : ParisMatch, 25.6.2021.

"Ophef over Zedelgems monument dat 12.000 Letse collaborateurs eert", in: De Standaard, 25.6.2021.

"Open brief van UGent-personeel en -studenten over de regularisatie van mensen zonder papieren", in: DeWereldMorgen.be, 8.7.2021 (open brief).

Jelena Dobbels en Roel Daenen, "Pleidooi voor openstelling gerechtelijke dossiers collaboratie", in: FARO. Tijdschrift over cultureel erfgoed, 14 (2021) 3, pp. 14-19.

Anne Lebessi, “Mort ‘indignes’ à travers l’histoire”, in : La Libre Belgique, 24.9.2021.

Yannick Verberckmoes, “‘ik heb nooit haat gevoeld’”, in: De Morgen, 21.10.2021.

Bernard Meeus, “‘Ce fut une torture morale’”, in : Soir Mag, 10.11.2021.

“‘Ruche de Zedelgem’: 15 historiens recommandent le retrait du monumen”, in: Paris Match, 2.12.2021.

“Verwijdert Zedelgem monument ter ere van Letse Waffen-SS’ers?”, in: Apache, 3.12.2021.

Frederik Polfliet, “Hoe verteert België zijn geschiedenis?”, in: Apache magazine, Winter 2021, pp. 58-64.

Johannes Van De Walle, “Interview met Koen Aerts over *People@War* en de enquête *Tweede Wereldoorlog: herinnering, oordeel en kennis*”, in: *Contemporanea*, Jaargang XXXVIII, Jaar 2022, Nummer 4.

Dennis van den Buijs, “Stad Antwerpen krijgt kritiek voor onkritische webpagina over August Borms die met nazi’s collaboreerde”, in: VRTNWS, 22.6.2022.

Baert Biesbrouck, “Minister Diependaele wil zich niet bemoeien met omstreden praalgraf Staf De Clercq”, in: *Apache*, 16.05.2022.

Febe De Donder, “Met een prentenboek kinderen bewust maken van dictatoriale gevaren”, in: *Apache*, 11.05.2022.

Wolf France, Alex Vancoppenolle, “Collaboratie en verzet aan de KULeuven. Zowel professoren als studenten betrokken.”, in: *Veto.be – Onafhankelijk Studentenblad KULeuven*, 8.5.2022.

Bieke Cornille, “ ‘Noodzakelijke zuivering zal ons land versterken’”, in: *Het Laatste Nieuws*, 18.3.2022.

Steven Vandebussche, “Aandacht groeit voor rol van vrouwen in verzetsstrijd”, in: *Apache*, 8.3.2022.

Radio

“Wie verraadde Anne Frank? ”, Radio 1 – De Ochtend, 17.1.2022.

Televisie

“Enfants de la collaboration”, RTBF, 5.11.2022 (heruitzending).

Bargoens, Bariloche, VRT-Canvas, 6 afleveringen - voorjaar 2022.

“Wie verraadde Anne Frank?”, VTM Nieuws, 17.1.2022.

“Wie verraadde Anne Frank?”, VRT – De Afspraak (Canvas), 17.1.2022.

COLIGNON Alain

Radio

“Hitler et le nazisme”, Podcast pour La Libre Belgique, 8.1.2022.

“De Gaulle et l’Appel du 18 juin”, Podcast pour La Libre Belgique, 23.5.2022.

Televisie

“Le camp de concentration de Mauthausen et le système concentrationnaire nazi”, RTBF (Emission « Retour aux Sources », 23.3.2021.

“Les Bombardements aériens sur l’Europe en 1939-1945”, RTBF, Emission Retour aux Sources, 19.10.2021.

“Hitler et Léopold III”, Intervention dans le documentaire « La Belgique nazie », RTL, 10.12.2021.

“Les nazis autrichiens”, communication en tant qu’expert-CEGESOMA à la RTBF, Emission Retour aux Sources, 22.2.2022.

“Le Tribunal Russel”, communication en tant qu’expert-CEGESOMA à la RTBF, Emission Retour aux Sources, 17.5.2022.

“Le ‘Faux Soir’”, communication en tant qu’expert-CEGESOMA, chaîne culturelle Arte, 8.6.2022.

“Les régimes d’occupation en France et en Belgique”, communication en tant qu’expert-CEGESOMA à la RTBF, Emission Retour aux Sources, (avec Chantal Kesteloot), 28.6.2022.

“Léon Trotsky”, communication en tant qu’expert-CEGESOMA à la RTBF, Emission Retour aux Sources, 20.9.2022.

“Salazar et la dictature salazariste au Portugal”, communication en tant qu’expert-CEGESOMA à la RTBF, Emission Retour aux Sources, 6.12.2022.

KESTELOOT Chantal

Participation au film présenté par la Chambre des Représentants à l’occasion de la Journée internationale de l’Holocauste, HolocaustRemembranceDay2021, <https://www.youtube.com/watch?v=TQIfnUAmDOW&t=1s>, en ligne à partir du 27/1/2021.

Interview pour la vidéo « Les femmes entrent en politique », présentée lors de la campagne de promotion des timbres 2021, https://www.arch.be/video/2021-06-29_suffrage_feminin.mp4?fbclid=IwAR1eb16u5gc2vN2DP8gOCLb05OS-gWgQ4ayYASTJUyg_IFQkfv1wwzpVe0M, mise en ligne en juin 2021.

Geschreven pers

Interview pour le magazine PhilaNews, février 2021, “Depuis 1921, les femmes gagnent du terrain sur la scène politique belge”, p. 6-7,

<https://www.bephila.be/flipbook/philanews022021fr/6/?fbclid=IwAR3oB7DBicRsGKoD-EBadAzY8Zbbw5s1dRX2sTQbIY-xYbp2zzVfICw3MMQ> (interview également parue en néerlandais).

Radio

Sur la publication de l’ouvrage « Historiser le mal. Une édition critique de Mein Kampf », RTBF La première Radio, 2/6/2021, sur le site RTBF Info, 3/6/2021, au journal de RTL radio, 7.6.2021.

Interview webradio RTBF, Coronavirus : cent ans après, peut-on espérer de nouvelles ‘années folles’ à la sortie de la crise ?, 19.3.2021, https://www.rtbef.be/info/economie/detail_coronavirus-cent-ans-apres-peut-on-espérer-de-nouvelles-années-folles-a-la-sortie-de-la-crise?id=10721427&fbclid=IwAR1SpdWaFLFUwcR7M6ZyPszvFefhTf4WmRigLf0wdVC9IWYSCTAOQU13das.

Podcast sur Hitler pour le journal La Libre Belgique, 2 épisodes, janvier 2022.

Interview à l'occasion de la parution de l'ouvrage « Het verraad van Anne Frank », RTBF radio La première et JT 1, 17.1.2022.

Interview à l'occasion de la Journée de commémoration des Victimes de l'Holocauste, RTBF, Matin Première, 27.1.2022.

Televisie

Interview pour JT 1, Film sur Bruxelles en 1908, 24.5.2021.

Interview pour Télé Bruxelles à l'occasion du 11 novembre 2021, 11.11.2021.

Interview dans l'émission « Retour aux Sources » à l'occasion de la projection du documentaire « Règlement de compte à l'Institut », 16.12.2021.

Interview télévisée, JT 1, sur les volontaires de la Légion Wallonie, 10.3.2022.

Participation à la série Onverzettelijk Elsene, Bruzz, Automne 2022.

Participation à l'émission « Retour aux sources » consacré au thème « Photographie. Dans l'œil de la propagande allemande », 26.11.2022.

Participation à l'émission « Retour aux sources » sur « Les enfants de la Collaboration », 5.11.2022.

Participation à l'émission « Pour info » LN 24 à l'occasion du 11 novembre, 10.11.2022.

Participation au documentaire de Patrick Weber « Princesses de Belgique, un documentaire, onze destins », diffusé sur la RTBF (télévision), 16.12.2022.

MAERTEN Fabrice

Geschreven pers

"Faut-il ouvrir les archives de la Seconde Guerre mondiale au public?", dans Le Vif, 21.5.2021.

Televisie

Interview par Bruzz TV relative à la Résistance à Watermael-Boitsfort le 15.9.2022 (mais pas d'info sur le passage à l'antenne).

WOUTERS Nico

Geschreven pers

"De houdbaarheid van historische lessen: 'Voor mijn kinderen zal Hitler een nieuwe Napoleon zijn'", interview in Knack met Walter Pauli, 27.1.2021.

"Hoe verteert België zijn geschiedenis", interview met Frederik Polfliet in Apache, december 2021.

BIJLAGE 4 - WETENSCHAPPELIJKE PUBLICATIELIJSTEN

LIJST VAN DE INVENTARISSEN DOOR VRIJWILLIGERS EN STAGIAIRES

Brice Prince, Inventaire des archives Prosper De Stobbeleir et famille 1914-1992, 2021, 16 p.

PUBLICATIES VAN DE ONDERZOEKERS

AERTS Koen

“Enfants de la collaboration (RTBF) versus Kinderen van de collaboratie (VRT): dezelfde programma’s, dezelfde reacties?”, in *Getuigen: tussen geschiedenis en herinnering*, Stichting Auschwitz, april 2021, nr. 132, p. 19-25.

Koen Aerts e.a. “Kinderen van de collaboratie hebben recht op informatie”, in *De Standaard*, 17 mei 2021 (opiniestuk).

Les enfants de la répression. La Flandre en proie aux démons de la collaboration, Renaissance du Livre, 2021, 336 p.

(Samen met) Pieter Lagrou e.a., “De controverse van het monument ‘De Letse bijenkorf’ te Zedelgem in West-Vlaanderen”, in *Getuigen: tussen geschiedenis en herinnering*, Stichting Auschwitz, april 2022, nr. 134.

Belgium WWII 2021:

(Samen met) Pieter Lagrou e.a., “De erfenis van het Britse krijgsgevangenkamp op de site Vloethenveld”, *Blog*, 2 december 2021.

AUWERS Michael

“Les tensions au sein du corps diplomatique belge à la veille de la Conférence de la Paix”, in Michel Dumoulin et Catherine Lanneau, *La Belgique et les traités de paix, de Versailles à Sèvres (1919-1920)*, Bruxelles, Académie royale des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique, 2021, p. 41-53.

“Framed in times of democratization: the changing representation of Belgian diplomats in the newspaper press, 1890s-1930s”, in *Media history*, Abingdon, Routledge journals, Taylor & Francis Ltd, 2022, nr. 1, p. 13-26.

“Koele minnaars van de Koude Oorlog? De Belgische historici en het Oost-Westconflict na de Tweede Wereldoorlog”, in *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, 2022, nr. 3, p. 34-64.

The failed coup of Belgian diplomacy: diplomats and foreign policy making in the First World War, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2022, 234 p. (Studies in Belgian history ; 12).

Recensies :

“Dumoulin Michel, Vincent Genin et Sabina Gola (ed.), *Autour de l’année 1866 en Italie: échos, réactions et interactions en Belgique*”, in *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, 2021, nr. 1-2, p. 175-178.

“Jozef Łaptos (en collaboration avec Idesbald Goddeeris, Thierry Grosbois, Inga Kawka, Wojciech Prażuch en Przemysław Szczur), La politique polonaise à la lumière des rapports diplomatiques belges (1939-1945)”, in *Contemporanea*, 2022, nr. 2, p. 1-3

“Paul Ponsaers, Terrorisme in België. Polarisering en politiek geweld”, in *Contemporanea*, 2022, nr. 2, p. 1-4

“Estelle Hoorickx, La Belgique, l’OTAN et la guerre froide. Le témoignage d’André De Staercke”, in *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, 2022, nr. 4, p. 175-178

Belgium WWII 2021:

Emile de Cartier de Marchienne; De instructies van Bern.

BABESH Adina

Edited volume 'The Holocaust in South-Eastern Europe: Historiography, Archives Resources and Remembrance' Adina Babeş-Fruchter, Ana Bărbulescu (Eds.), Vernon Press, 2021.

Chapter one 'The Holocaust under Romanian Authority. Archival Resources and Historiography', authors Adina Babeş-Fruchter and Ana Bărbulescu in Edited volume 'The Holocaust in South-Eastern Europe: Historiography, Archives Resources and Remembrance' Adina Babeş-Fruchter, Ana Bărbulescu (Eds.), Vernon Press, 2021.

BRAULT Chloé

Digitization & Quality. Guide to managing and controlling quality in a heritage and document digitization project, 2021, 100 p., available online (in French, English and Dutch), on the Cegesoma website: <https://www.cegesoma.be/en/publication/digitization-quality-guide-cegesoma>.

Avec Anne Chardonens, Ann Dooms, Tan Lu, Nico Wouters, *Auditing Digitalizing Outputs in the Cultural Heritage Sector. Final Report*, Brussels, Belgian Science Policy Office, 2021, 51 p. (BRAIN-be - (Belgian Research Action through Interdisciplinary Networks)).

CHARDONNENS Anne

Avec Chloé Brault, Ann Dooms, Tan Lu, Nico Wouters, *Auditing Digitalizing Outputs in the Cultural Heritage Sector. Final Report*, Brussels, Belgian Science Policy Office, 2021, 51 p. (BRAIN-be - (Belgian Research Action through Interdisciplinary Networks)).

COLIGNON Alain

Articles sur : Léopold III (1901-1983) ; Léon Degrelle (1906-1994) et Paul Colin (1895-1943) pour *l'Encyclopedie van de Vlaamse Beweging* (version digitale).

Belgium WWII 2021 :

Camille Gutt ; Albert De Vleeschauwe; Henri Rolin; Jacques Pirenne; Liège en '39-'45; Paul-Henri Spaak; Raoul Van Overstraeten ; Robert Capelle ; Opération Sonnewende

Belgium WWII 2022 :

Arlon '39-'45 ; Paul Hoornaert (1888-1944) ; Les « Dinasos » francophones ; La Légion Nationale Belge ; Joseph Bologne (1871-1959)

Contributions pour le projet Liberation Route Europe :

Marthe Monrique ; Bataille (dite) des Carrefours ; Grottes de Rochefort 1944 ; Houffalize '44 ; Renée Lemaire, 'l'ange de Bastogne Malmedy Noël '44 ; Massacre de Chenogne ; Opération Greif ; Opération Stösser ; Poche de Saint-Vith ; Hemingway ; Lierneux '44-'45 ; Le 'gouvernement de Limerlé' ; Le massacre de Bande

HAULTAIN-GALL Matthew

“Une occupation amicale : les alliés en Belgique entre 1918 et 1919”, in Michel Dumoulin et Catherine Lanneau (eds.), *La Belgique et les Traités de Paix : de Versailles à Sèvres (1919–1920)*, Bruxelles, Académie royale des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique, 2021, p. 267-282.

Recensie:

“Romain Fath, Margaret Hutchison, Andrekos Varnava and Michael J.K. Walsh, *Exiting War: The British Empire and the 1918-20 Moment*”, Manchester, Manchester University Press, 2022, in *Leaves*; no. 15.

KESTELOOT Chantal

“Quand Bruxelles acclamait le général de Gaulle (10 et 11 octobre 1945)”, in *75e anniversaire de la visite d'Etat du général de Gaulle et de la remise des diplômes Honoris Causa Universitaires*. Actes du symposium organisé par le Cercle d'Etudes Charles de Gaulle de Belgique, Bruxelles, 2021, p. 58-72.

“Walloon Federalism or Belgian Nationalism? The Walloon Movement at the End of the First World War”, in *Nise Essays 6*, Antwerp, Peristyle, 2021, 56 p.

(Avec Bénédicte Rochet), “Quand l'image fixe la mémoire. La Résistance et les photos de presse (septembre 1944 – mai 1945)”, in *Revue Belge d'Histoire Contemporaine*, 2022, 1-2, p. 170-206.

“Décoloniser l'espace public”, in *Revue Belge d'Histoire Contemporaine*, 2022, 4, p. 125-138.

(Avec Nico Wouters), “Que reste-t-il de la Seconde Guerre mondiale”, in *Belgica. Histoire et Patrimoine de toutes les Belges*, 2022, p. 6-15.

“Toponymie et colonie”(interview), in *Natrimoine*, 2022, p. 22-25

“10 mai 1940” (p.36-37), “Bruxelles, ville en guerre” (p.40-41), “Des engagements résistants multiples” (p.80-81), “Le Congo dans la Seconde Guerre mondiale” (p.82-83), in Didier Pasamonik (sous la direction de), *Spirou dans la tourmente de la Shoah, catalogue de l'exposition*, Éditions Dupuis, 2022, 152 pages.

Belgium WWII 2021 :

René Delbrouck; Bataille de Saïo; 25 novembre 1941 ; Fermeture de l'Université libre de Bruxelles.

Belgium WWII 2022 :

6 mars 1942. Le travail obligatoire. Première phase ; 10 mars 1942. Violence dans les rues de Bruxelles; Marina Chafroff; Victor Martin; 3 septembre 1942. La rafle des Juifs de Bruxelles.

Contributions Liberation Route Europe 2021 :

Des prisonniers de guerre allemands mis au travail; Rochefort décembre 1944 : quand les grottes servent de refuge; Des policiers de Saint-Vith assassinés; Un institut psychiatrique dans la tourmente: Lierneux 1944-1945; Pogge...le folklore schaerbeekois à Houffalize; L'exécution du curé de Jévigny : un

crime de guerre; L'Institut Notre-Dame de Bastogne : un pensionnat dans le feu des combats; Le Petit-Spay : des enfants au cœur de la tourmente; Après la fin des combats, le danger persiste.

Contributions Liberation Route Europe 2022 :

L'aide de la Croix-Rouge ; Des civils pris en otage ; Crimes racistes à Wereth ; La tuerie de Bourcy.

LUYTEN Dirk

(Met) Tatjana Tönsmeier, Karl Christian Lammers en Irina Sherbakova, "Fighting Hunger, Dealing with Shortage. Everyday Life under Occupation in World War II", in Tatjana Tönsmeier, Peter Haslinger, Włodzimierz Borodziej, Stefan Martens, Irina Sherbakova, m.m.v. Francis Ipgrave en Agnes Laba (eds.), *Fighting Hunger, Dealing with Shortage. Everyday Life under Occupation in World War II: A Source Edition (History of Warfare, vol 133)*, Leiden, Brill, 2021, 2 vols; vol. 1, p. IX-LVIII.

"Kabinetsarchieven in het historisch onderzoek", in Johan Dambuyne (ed.), *Ministeriële kabinetsarchieven gewikt en gewogen. Handelingen van de studiedag georganiseerd te Brussel op 25 september 2019*, Brussel, Algemeen Rijksarchief (Miscelanea Archivistica Studia, 219), 2021, p. 99-115.

(Met) David Guillardian, "Medicine, money and mutual aid", in Joris Vandendriessche, Benoît Majerus (eds.), *Medical histories of Belgium. New narratives on health, care and citizenship in the nineteenth and twentieth century*, Manchester, Manchester University Press, 2021, p. 206-243.

(Met) Florent Verfaillie, "Les collaborations économiques et leur répression", in Michel Dumoulin, Catherine Lanneau (eds.), *La Belgique et les traités de paix. De Versailles à Sèvres (1919-1920). Actes de colloque Bruxelles, 9-11 mai 2019*, Bruxelles, Académie Royale de Belgique, 2021, p. 297-316.

"Organization of War Economies (Belgium)", in *1914-1918-online. International Encyclopedia of the First World War*, ed. by Ute Daniel, Peter Gatrell, Oliver Janz, Heather Jones, Jennifer Keene, Alan Kramer, and Bill Nasson, issued by Freie Universität Berlin, Berlin 2022-01-19. DOI: 10.15463/ie1418.11538 (8 p)

"Het ontstaan van een nieuwe Vlaamse economische elite na de Tweede Wereldoorlog: Frantz Van Dorpe in context", in *Frantz Van Dorpe (1906-1990) ondernemer, politicus en zo veel meer*. Acta van het colloquium van 12 juni 2021, Sint-Niklaas, KOKW, 2022, p. 59-68.

"Accessing Archives on the Second World War and its Aftermath in Belgium: Audiences and Tools", in *Forum. Das Fachmagazin des Bundesarchivs*, 2022, p. 55-62.

Recensies 2021:

"Lynn Bruyère, Anne-Sophie Crosetti, Jean Faniel, Caroline Sägeser (eds.), Piliers, dépillarisation et clivage philosophique en Belgique", in *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, 2021, LI, 3, p. 128-130.

"Jan Willem Stutje. Hendrik de Man. Een man met een plan", in *Brood en Rozen*, 2021, 1, p. 68-61 (vertaald uit de *International Review of Social History*).

Recensies 2022:

"Thomas, Adrian, Robert Dussart. Une histoire ouvrière des ACEC de Charleroi", in *Contemporanea*, 2022, 1.

“Jan Schulten, In de schaduw van de Tweede Wereldoorlog. De zuivering van de Nederlandse krijgsmacht”, in *bmg*n - *Low Countries Historical Review* | Volume 137 (2022) | review 47, (<https://doi.org/10.51769/bmg-n-lchr.13447>)

“Patrice Darteville, Christoph De Spiegeleer (red.), De geschiedenis van het atheïsme in België”, in *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, 2022, nr. 4, p. 174-175.

Belgium WWII 2021:

Baudhuin Fernand; Patronaat en patronale politiek; Staking der 100.000.

Blogartikel: Hoe beladen erfgoed digitaal ontsluiten? Een symposium van het netwerk oorlogsbronnen.

Belgium WWII 2022:

Tony Herbert

MAERTEN Fabrice

“Papy était-il un héros ? Un guide pour découvrir l'histoire des résistant(e)s de Belgique”, in *Science Connection*, 65, août-septembre 2021, p. 17-21. (aussi paru en néerlandais).

“La Résistance”, in *Belgica*, n°2, mars 2022, p. 16-29.

“Les archives de et sur la Résistance. Par-delà leurs limites, une richesse propice à de nouvelles perspectives”, in *Revue Belge d'Histoire Contemporaine*, 2022, n°1-2, p. 226-240.

Recension :

“Paul De Jongh, Résistance sans frontières. Enquête sur les groupes d'espionnage et les lignes d'évasion”, in *Contemporanea*, 2021, n°1.

Belgium WWII 2021 :

(Avec Francesca Giuffredi), Les émigrés italiens dans la Résistance

Blog : (avec Nico Wouters), La Résistance en Belgique : un débat

Belgium WWII 2022 :

Defonseca Raymond ; (avec Florian Kössler et Maximilian Pröll) Résistants autrichiens en Belgique.

Vidéo : Les sources de la Résistance, YouTube CegeSoma 26/5/2022

PONTEVILLE Isabelle

Belgium WWII 2021 :

Victor de Laveleye (1894-1945)

REZSÖHAZY Elise

“Étudier le secret. Sur les traces de la police secrète allemande en Belgique et en France occupées”, in Accoulon Damien et Ribeiro Thomaz Julia et Lalanne Berdouticq Aude-Marie, *Des sources pour une plus grande guerre*, Plœmeur, Codex, 2021.

WOUTERS Nico

“A coalition of scholars: Archivists and Historians in the age of post-truth”, in Els Herrebout (ed), *Internationales Archivsymposium In Löwen (2019). Archive un Wissenschaftliche Forschung, Annale*, Brussel, 2021, p. 19-43.

“De Tweede Wereldoorlog in de Lage Landen: Bedenkingen bij vijftig jaar oorlogshistoriografie in de BMGN”, in *BMGN - Low Countries Historical Review*, 136(2), 2021, p. 52–66. <https://doi.org/10.51769/bmgn-lchr.9818>.

“Conference Report: The Great(er) War of Military Occupations”, Blogpost on the Occupation Studies network (<https://fasos-research.nl/occupationstudies/blog/>), 2022.

“Oorlog in het archief. De diverse collectie van het CegeSoma (Rijksarchief)”, in *Koorts. Erfgoedmagazine van KADOC*, 2022, 1, 50-55.

Met Catherine Lanneau, “Die Revue belge d’Histoire contemporaine (RBHC) / Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis (BTNG) und die Sprachenfrage / La Revue belge d’Histoire contemporaine (RBHC) / Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis (BTNG) et la question des langues) ”, in *traverse* 2022/1, S. 108

Recensies:

Dubbelrecensie van “Ad van Liempts ‘Gemmeker’ en Rudolf Dekkers ‘Plagiaat en nivellering’”, in *BMGN - Low Countries Historical Review*, 2002, 137(2), 39–52. <https://doi.org/10.51769/bmgn-lchr.12020>

BelgiumWWII 2021:

Bulckaert Michiel; Greindl René; Devos Georges; Grauls Jan; Oostfront; Duitse militaire dienst in 1940; Lysens Jozef; Leroy Antoine; Petit Georges; Houtart Albert.

Blogartikel: Verzet in Antwerpen

BelgiumWWII 2022:

Conventie van Den Haag; Emmanuel De Croy; Jozef De Vos; Jacques Dewez; Georges Doyen; Gemeenteraadsverkiezingen 1938; Oorlogsburgemeesters: benoemingen; Oorlogsburgemeesters; Frans Wildiers; Michiel Bulckaert.

BIJLAGE 5 - BIJDAGEN GEPUBLICEERD IN HET BTNG 2021-2022

2021-Nr. 1-2 Themanummer / Numéro Thématique 'Ieper / Ypres'

Delphine Lauwers and Matthew Haultain-Gall: The Ypres Salient: Rebuilding and remembering "the Devil's playground".

Pieter Trogh : The impact of the First World War on the citizens of Ypres: a demographic perspective.

Julie Podevyn and Sebastiaan Vandenbogaerde: "Ce n'est pas la loi qu'il faut changer, c'est la mentalité" Ypres Tribunal for War Damages (1918 -1935) : intermediary for a city in reconstruction.

Mark Connelly Tim Godden: Routes of Remembrance: exploring the Ypres Salient and its battlefields, 1919-1939.

Karen Shelby: Identities Lost and Found in the Commemorative Landscapes of the Great War.

Matthew Haultain-Gall: Lions and kangaroos: mobilising the Anzac legend in the Ypres salient.

DEBAT – DÉBAT

Dries Claeys and Hannelore Franck: The rebuilding of Ypres from a museological perspective. "Two exhibitions on post-First World War reconstruction in Ypres at the same time?"

Piet Chielens, Dominiek Dendooven, Matthew Haultain-Gall and Delphine Lauwers: Reflections on Ypres' centenary: An interview with Piet Chielens and Dominiek Dendooven.

Doctoraten – Doctorats – PhD's

Recensies – Recensions – Book Reviews

2021 – Nr. 3

Jan Vandersmissen en Lisa van Diem : "Les Indes africaines" versus "Le Congo minotaure": debatten over klimaat, acclimatisatie, hygiëne en de idealisering van het imperiaal project van Leopold II in Congo, 1876-1908.

Bram De Maeyer, Fredie Floré and Anne-Françoise Morel : Cementing the Transatlantic Alliance. The Construction of the Belgian Chancery in Washington, D.C. (1945-1957).

Eline Ceulemans : "La Belgique a pris sa place dans le Céleste Empire". Emmanuel de Wouters als diplomatiek adviseur in het semikoloniale Qing-China (1895-1899).

Bart Willems : Duitse repressie en de Belgische gevangenen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Een terreinverkenning aan de hand van de Antwerpse casus.

Recensies – Recensions – Book Reviews

2021 – Nr. 4

Laurence van Ypersele, Camille Berny et Gauthier Godart : Retour à l'intime : les familles belges séparées par la Deuxième Guerre mondiale. Regards d'enfant.

Raphaël Van Lerberge : Hoe de IT zich nestelde in de Sociale Zekerheid van België. Een analyse van sociotechnische transformaties van 1939 tot 1970.

Pierre Lannoy : De Caporetto à Robermont. Les itinéraires des prisonniers de guerre italiens en Belgique pendant et après la Première Guerre mondiale.

Samuel Dal Zilio : « Réclamée par sa famille contre l'avis des médecins » : pouvoir et implication des familles de patients dans les processus d'internement psychiatrique à l'asile de Schaerbeek entre 1850 et 1914 ».

Recensies – Recensions – Book Reviews

2022 – Nr. 1-2 Themanummer / Numéro Thématique : Verzet tijdens De Tweede Wereldoorlog – La Résistance pendant la Deuxième Guerre Mondiale

Babette Weyns en Michèle Corthals : “La Résistance n’a pas encore son historien.” Verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog in de Belgische historiografie (1944-2020).

Michèle Corthals : “Ménagères à l'action! ” De Belgische clandestiene communistische vrouwenpers over vrouwelijk verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Bruno De Wever en Karolien Steen : Het verzet in Gent tijdens de bezetting in de Tweede Wereldoorlog.

Marnix Beyen : Ideologisch engagement, lokale padafhankelijkheid en individuele keuzen. Het verzet in Wijgmaal tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Babette Weyns : “Il ne faut pas diminuer l'effort des vrais résistants.” Het Belgisch verzet tussen eenheid en verdeeldheid in de Nationale Raad en Nationale Unie van de Weerstand (1944-1947).

Chantal Kesteloot en Bénédicte Rochet : Quand l'image fixe la mémoire. La Résistance et les photos de presse (septembre 1944 - mai 1945).

Florence Rasmont : Du résistant communiste au survivant des camps : enjeux autour de la production d'une histoire de famille relative à la résistance et à la Seconde Guerre en Belgique.

Debat – Débat - Debate

Fabrice Maerten : Les archives de et sur la Résistance. Par-delà leurs limites, une richesse propice à de nouvelles perspectives.

Bart Willems : Is het beter te leven voor je land, dan te sterven voor je land? Historiografische, heuristische en methodologische reflecties over de geschiedenis van het verzet in België tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Recensies – Recensions – Book Reviews

2022-Nr. 3

Christoph De Spiegeleer : « Le péril d'une Belgique vaticane ». L'œuvre anticléricale de l'ex-prêtre Jules Bosmans (1851–1928) et l'anticatholicisme en Belgique au début du XXe siècle.

Michael Auwers : Koele minnaars van de Koude Oorlog? De Belgische historici en het Oost-Westconflict na de Tweede Wereldoorlog.

Serena Pacchiani : La section italienne à l'Exposition Universelle et Internationale de Bruxelles en 1935: vitrine du régime fasciste ou miroir des industries?

Dries Goedertier : Een blinde vlek van de sociale geschiedenis? De strijd van vakbonden en werkgeversorganisaties om de kaders (1945-1974).

2022-Nr. 4

Wendy Wiertz : Recuperation, Revival and Survival. A Humanitarian Lace-Aid Programme in Occupied Belgium during the First World War.

Gaétan du Roy & Lionel Francou : Quelles disciplines pour le temps présent ? Retour sur une expérience d'enseignement de la recherche au cœur de la commune bruxelloise de Molenbeek.

Manon Mortier : 'Bientôt, c'est nous!' De aandacht voor de Jodenvervolging in de Belgische clandestiene pers (1940-1944).

Debat – Débat – Debate: Dekolonisering – Décolonisation - Decolonization

Nico Wouters : Ter inleiding / En guise d'introduction

Anne-Sophie Gijs : Décoloniser pour « co-naître » ?

Marie Van Eeckenrode & Pierre-Alain Tallier : Les archivistes face aux défis de la décolonisation.

Idesbald Goddeeris, Marnix Beyen, Anne-Sophie Gijs, Benoît Henriët, Sibon Kanobana, Jean-Pierre Katshidikaya Tshibangu, Romain Landmeters, Laurent Licata, Patrizia Zanoni : Belgian universities at the core of decolonization.

Delphine Lauwers & Chiara Candaele : Décoloniser les archiv(ist)es ? De la nécessité d'une mise en commun des savoirs et de leurs moyens de production.

Chantal Kesteloot : Décoloniser l'espace public ?

Karel Van Nieuwenhuysse : Decolonisation of history education in Flanders in the 21st century. Thinking historically on intercultural contacts as a means to deconstruct an Occidentocentric regime of truth.

Idesbald Goddeeris : Kerk en dekolonisering.

Doctoraten – Thèses de Doctorat – PhD's

BIJLAGE 6 - JAARCIJFERS 2021

JAARCIJFERS	2021
COLLECTIEBEHEER : Archief	
Aanwinsten	
Zie apart Excel bestand	3,8
Bewerking/Ontsluiting	
Aantal strekkende meter ontsloten archief	0
Aantal online toegangen	* 0
Geen nieuwe officiële toegangen gepubliceerd op Search. De oude toegangen die op Pallas beschikbaar waren, wel allemaal zijn geüpload naar "Search".	
Materiële zorg	
Archief verpakt en herverpakt (streckende m)	144
Extern uitgevoerde restauraties (aantal stuks); restauraties ARA niet meegeteld	0
COLLECTIEBEHEER : Bibliotheek	
Aangroei in volumes (titel = volume)	979
Aangroei in strekkende meter	21
Lopende tijdschriftenabbonnementen	12
TOEZICHT	
Aantal toezichtsactiviteiten/plaatsbezoeken bij archiefvormers; meeteenheid: halve werkdag	0
Gepubliceerde selectielijsten	0
Aantal strekkende meter archief waarvoor toelating tot vernietiging werd gegeven	0
DIGITALISERING (Archief en Bibliotheek)	
Aantal scans on demand (in het voorbije jaar)	957
Aantal scans voor de eigen dienst/eigen projecten (in het voorbije jaar)	54094
Aantal gedigitaliseerde bestanden (cumulatief)	6.933.581
Terabyte aan digitale bestanden (cumulatief)	56,69
DIENSTVERLENING	
Leeszaal	
Aantal werkbezoeken (Luchtvaartsquare + ARA2 Archief CegeSoma)	509
Aantal ter inzage gegeven archiefnummers	** 894
Aantal ter inzage gegeven persknipsels, tijdschriften, bibliotheknr's., etc.	*** 861
** Gedurende de verhuisoperaties van mei-december 2021 zijn delen van de collecties niet beschikbaar geweest voor raadpleging.	
*** Gedurende de verhuisoperaties van mei-december 2021 zijn delen van de collecties niet beschikbaar geweest voor raadpleging.	
Wetenschappelijke dienstverlening	
Aantal inhoudelijke vragen	1677
Publieksactiviteiten	
Wetenschappelijke publieksactiviteiten (studiedagen, colloquia, workshops, lezingen, boekvoorstellingen, ...)	
Aantal activiteiten	8
Aantal deelnemers	588
Tentoonstellingen (in situ)	
Aantal tentoonstellingen	0
Aantal bezoekers	0
Rondleidingen	
Aantal rondleidingen	9
Aantal deelnemers	153
Opendeurdagen of erfgoeddagen	
Aantal opendeurdagen of erfgoeddagen	1
Aantal deelnemers	204
Virtuele tentoonstellingen (www.belgiumwii.be + https://history.2014-18brussels.be)	
	cfr Bijlage 8
Aantal bezoekers	129026
Aantal bezoeken	166341
Aantal geconsulteerde pagina's	334226
Wetenschappelijke activiteiten extern	
Aantal artikels/publicaties extern	39
Aantal lezingen, workshops, lidmaatschap wetenschappelijk comité tentoonstellingen, ...	87
Opleiding	
Aantal gevolgde opleidingen, intern en extern (per halve dag)	31
Aantal gegeven opleidingen, intern en extern (per halve dag)	7
Aantal deelnemers aan gegeven opleidingen	184
Bruklenen	
Aantal stukken uitgeleend voor tentoonstellingen (intern en extern)	0
VRIJWILLIGERSWERKING	
Aantal vrijwilligers	20
Aantal ter plaatse gepresteerde uren	4400

EXTRA GEGEVENS CEGESOMA	
Aantal actieve deelname aan media's	41
Aantal artikels of publicaties uitgegeven door ARA-CegeSoma*	41
Website CegeSoma.be	
Aantal bezoekers	92727
Aantal bezoeken	92773
Aantal geconsulteerde pagina's	212684
Website Belgium War Press	
Aantal bezoekers	16716
Aantal bezoeken	21487
Aantal geconsulteerde pagina's	119866
Facebook CegeSoma (FR & NL)	
Aantal geabonneerden	2440
Aantal 'vind ik leuk'	2359
Projectwebsites : EHRI, ADOCHS + page Facebook Paul Max	
Aantal bezoekers	cfr Bijlage 9
Aantal bezoeken	
Aantal geconsulteerde pagina's	
Newsletter CegeSoma	
Aantal geabonneerden Nieuwsbrief	785
Aantal geabonneerden Nouvelles	634
Aantal geabonneerden Newsletter	178
RBHC - BTNG - JBH	
Aantal betalende abonnees voor het Journal of Belgian History	117
Aantal bezoekers	35616
Aantal bezoeken	42473
Aantal geconsulteerde pagina's	82633
YOUTUBE	
Aantal video's (eigen productie)	11
Aantal views op YouTube-kanaal	9461
Kijktijd (in minuten)	26124
PALLAS	
Aantal ingevoerde beschrijvingen	
Archieven	
Manuscripten	
Boeken	1021
Periodieken	18
Persknipsels	
Foto's	
<u>Aangroei beelden:</u>	
Aantal	
Grootte	
<u>Ingevoerde trefwoorden:</u>	
Archieven	
Manuscripten	
Boeken	3100
Periodieken	283
Foto's	

BIJLAGE 7 - JAARCIJFERS 2022

JAARCIJFERS	2022
COLLECTIEBEHEER : Archief	
Aanwinsten	
Zie apart Excel bestand	3,58
Bewerking/Ontsluiting	
Aantal strekkende meter ontsloten archief	0,3
Aantal online toegangen	2
Materiële zorg	
Archief verpakt en herverpakt (strekking m)	40
Extern uitgevoerde restauraties (aantal stuks); restauraties ARA niet meegeteld	0
COLLECTIEBEHEER : Bibliotheek	
Aangroei in volumes (titel = volume)	181
Aangroei in strekkende meter	3
Lopende tijdschriftenabbonnementen	7
TOEZICHT	
Aantal plaatsbezoeken bij archiefvormers; meeteenheid: halve werkdag	0
Gepubliceerde selectielijsten	0
Aantal strekkende meter archief waarvoor toelating tot vernietiging werd gegeven	0
Aantal vergaderingen van archief- of selectiecommissies	0
DIGITALISERING (Archief en Bibliotheek)	
Aantal scans <i>on demand</i> (in het voorbije jaar)	1 213
Aantal scans voor de eigen dienst/eigen projecten (in het voorbije jaar)	37 815
Aantal gedigitaliseerde bestanden (cumulatief)	7.225.574
Terabyte aan digitale bestanden (cumulatief)	68,02 TB
DIENSTVERLENING	
Leeszaal	
Aantal werkbezoeken (Luchtvaartsquare)	* 406
Aantal ter inzage gegeven archiefnummers (Luchtvaartsquare)	** 1400
Aantal ter inzage gegeven persknipsels, tijdschriften, bibliotheeknr's., etc,	400
* Onvolledig cijfer: bezoeken aan de archieven van CegeSoma bij ARA2 moeten worden toegevoegd (opgenomen in cijfers van ARA2)	
** Onvolledig cijfer : archiefnummers voor het CegeSoma-archief bij ARA2 moeten worden toegevoegd (opgenomen in ARA2)	
Wetenschappelijke dienstverlening	
Aantal inhoudelijke vragen	2255
Publieksactiviteiten	
Wetenschappelijke publieksactiviteiten (studiedagen, colloquia, workshops, lezingen, boekvoorstellingen, ...)	
Aantal activiteiten	19
Aantal deelnemers	831
Tentoonstellingen (in situ)	
Aantal tentoonstellingen	0
Aantal bezoekers	0
Rondleidingen	
Aantal rondleidingen	0
Aantal deelnemers	0
Opendeurdagen of erfgoeddagen	
Aantal opendeurdagen of erfgoeddagen	0
Aantal deelnemers	0
Virtuele tentoonstellingen (www.belgiumwwii.be + https://history.2014-18brussels.be)	
Aantal bezoekers	cfr Bijlage 8 110 092
Aantal bezoeken	143 977
Aantal geconsulteerde pagina's	278 098
Wetenschappelijke activiteiten extern	
Aantal artikels/publicaties extern	25
Aantal lezingen, workshops, lidmaatschap wetenschappelijk comité tentoonstellingen, ...	115
Opleiding	
Aantal gevolgde opleidingen, intern en extern (per halve dag)	13
Aantal gegeven opleidingen, intern en extern (per halve dag)	2
Aantal deelnemers aan gegeven opleidingen	76
Bruiklenen	
Aantal stukken uitgeleend voor tentoonstellingen (intern en extern)	4

EXTRA GEGEVENS CEGESOMA	
Aantal actieve deelname aan media's	40
Aantal artikels of publicaties uitgegeven door ARA-CegeSoma*	33
Website CegeSoma.be	
Aantal bezoekers	86734
Aantal bezoeken	86737
Aantal geconsulteerde pagina's	192572
Website Belgium War Press	
Aantal bezoekers	17128
Aantal bezoeken	20411
Aantal geconsulteerde pagina's	80670
Facebook CegeSoma (FR & NL)	
Aantal geabonneerden	2692
Aantal 'vind ik leuk'	2550
Projectwebsites : EHRI, ADOCHS	
	cfr Bijlage 9
Aantal bezoekers	
Aantal bezoeken	
Aantal geconsulteerde pagina's	
Newsletter CegeSoma	
Aantal geabonneerden Nieuwsbrief	812
Aantal geabonneerden Nouvelles	705
Aantal geabonneerden Newsletter	199
RBHC - BTNG - JBH	
Aantal betalende abonnees voor het Journal of Belgian History	110
Aantal bezoekers	21154
Aantal bezoeken	27031
Aantal geconsulteerde pagina's	62528
YOUTUBE	
Aantal video's (eigen productie)	9
Aantal views op YouTube-kanaal	7086
Kijktijd (in minuten)	19267
BIBLIO-CEGESOMA (7.6.2022 - 31.12.2022)	
Aantal bezoeken	2518
Aantal geconsulteerde pagina's	6111

BIJLAGE 8 - VIRTUELE TENTOONSTELLINGEN (2021-2022)

WWW.BELGIUM WWII.BE	2021	2022
Aantal bezoekers	126 677	108 302
Aantal bezoeken	163 924	142 121
Aantal geconsulteerde pagina's	331 242	275 806
WWW.BRUSSELS1418.BE		
Aantal bezoekers	2349	1790
Aantal bezoeken	2 417	1856
Aantal geconsulteerde pagina's	2 984	2292

BIJLAGE 9 - PROJECTWEBSITES 2021-2022

	2021	2022
ADOCHS		
Aantal bezoekers	1428	1056
Aantal bezoeken	1861	1071
Aantal geconsulteerde pagina's	2614	1221
Portal (portal.ehri-project.eu)**		
Aantal bezoekers	216 258	293 272
Aantal bezoeken	258 863	355 962
Aantal geconsulteerde pagina's	517 838	652 308
Project site (ehri-project.eu)		
Aantal bezoekers	34 487	38 245
Aantal bezoeken	46 411	51 916
Aantal geconsulteerde pagina's	75 169	84 013
Facebook pagina project Paul Max 1914-1918		
Aantal geabonneerden	3112	/
Aantal 'vind ik leuk'	3140	/